

Gryaabs lånesituation 2016-08-31**Räntexponering**

Belopp i mkr

	Lån	Swaps	Räntetak	Räntexponering %		Policy
0-1 år	765	-555	0	210	15%	23-43
1-3 år	600	455	0	1055	77%	23-43
> 3 år	0	100	0	100	7%	23-43
Summa	1365	0	0	1365	100%	100

Belopp i tkr

Lån	Slutdag	Aktuell ränta		
		Fast	Rörlig	
Koncernbanken		530 000	0,20%	Löpande 3 månader
Koncernbanken	2017-12	300 000	0,04%	
Koncernbanken	2018-03	300 000	2,41%	
Koncernbanken		251 508	1,90%	Checkreditlån
Summa		1 381 508		

Swaps	Slutdag	Aktuell ränta	
		Fast	Rörlig
SE-banken	2016-11	100 000	3,73% 0,41%
SE-banken	2016-11	105 000	3,72% 0,41%
Koncernbanken, S431	2018-04	150 000	2,18% 0,41%
Koncernbanken, S433	2020-07	100 000	2,66% 0,45%
Koncernbanken, S417	2017-08	100 000	1,99% 0,47%
Summa		555 000	

Saldo på kommunkontot per 2016-08-31 **251 508** (Limit 275 000)Aktuell medelränta under året **2,27**

Våra korta lån har ersatts av en checkcredit på för närvarande 275 mkr. Vi betalar ränta endast på utnyttjad lånesumma.

Aktuell ränta på checkreditlånet är 1,9%.

Bedömning av räntans utveckling är att den kommer att vara relativt stillastående eller långsamt stigande ränta under 2016.

Bolag: B720
Månad: 08 2016
Datum: 2016-09-15

Ackumulerat 2016-08				Helår	Helår	Helår
Utfall	Budget	Diff.	RESULTATRÄKNING 2016	Prognos 3-16	Budget-16	Bokslut- 15
			Verksamhetens intäkter			
204 733	204 725	8	Taxor och avgifter	307 100	307 100	300 000
27 253	27 787	-534	Övriga intäkter	43 505	41 682	40 569
231 986	232 512	-526	Summa rörelseintäkter	350 605	348 782	340 569
			Verksamhetens kostnader			
			Övriga verksamhetskostnader			
14 461	17 136	2 675	Anläggnings- och underhållsmaterial	23 864	25 743	25 710
895	783	-112	Hyra av anläggningstillgångar	1 761	1 175	1 314
21 908	21 679	-229	Bränsle, energi och vatten	33 820	32 865	33 670
7 034	7 800	766	Förbrukningsmaterial och reparationer	11 405	11 423	11 092
6 411	6 515	104	Entreprenader och köp av verksamhet	10 871	10 790	13 430
34 760	37 195	2 435	Övriga verksamhetskostnader	59 890	56 387	55 040
5 969	6 026	57	Markhyror, fastighetservice	9 326	9 040	8 815
91 438	97 134	5 696	Summa övriga verksamhetskostnader	150 937	147 423	149 071
			Personalkostnader			
33 138	34 145	1 007	Löner/Arvoden	51 985	51 220	48 846
16 295	16 705	410	Soc.avgifter/Pensioner	24 458	25 058	23 523
1 698	2 390	692	Övriga personalkostnader	3 423	3 585	2 927
51 131	53 240	2 109	Summa personalkostnader	79 866	79 863	75 296
142 569	150 374	7 805	Summa verksamhetskostnader	230 803	227 286	224 367
			Kapitalkostnader			
			Av- och nedskrivningar			
55 909	58 344	2 435	Avskrivningar	85 585	87 520	87 421
55 909	58 344	2 435	Summa avskrivningar	85 585	87 520	87 421
33 508	23 794	9 714	Resultat före finansiella poster	34 217	33 976	28 781
			Finansiella intäkter o kostnader			
236	0	236	Övr. ränteintäkter o likn. resultatposter	353	0	11
20 254	22 650	2 396	Övriga finansiella kostnader	31 110	33 976	28 567
-20 018	-22 650	2 632	Summa finansiella poster	-30 757	-33 976	-28 556
75 927	80 994	5 067	Summa kapitalkostnader	116 342	121 496	115 977
13 490	1 144	12 346	Resultat efter finansiella poster	3 460	0	225

Underskrift:

 Anders Åström

Nyckeltal - 2016

ckumulerat			Text		Helår	Helår
Utfall	Budget	Avvik	<i>Resultaträkning i tkr</i>	Prognos 3-16	Budget-16	Bokslut- 15
			<u>Ovriga intäkter</u>			
3 487	3 967	-480	Slutna system	5 375	5 970	5 441
2 212	2 480	-268	Organiskt avfall	3 625	3 720	3 427
12 338	12 013	325	Biogas Göteborg Energi	18 008	18 020	17 962
4 774	5 266	-492	Värmepumpen Göteborg Energi	8 300	7 900	8 791
			<u>Verksamhetens kostnader</u>			
16 338	16 333	-5	Slam	24 500	24 500	26 452
10 330	12 906	2 576	Kemikalier (Samlat)	17 090	19 361	18 931

Genomsnittlig låneränta 2,27%

Låneskuld Tkr per 2016-08-31 1 381 508

Uppföljningsrapport 2 2016 Bolag

Gryaab AB

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
1.1	Styrkort	5
2	Resultatredovisning och verksamhetsanalys	6
2.1	Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	6
2.1.1	<i>Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande</i>	<i>7</i>
2.2	Resultatanalys till och med perioden och helår	7
2.2.1	<i>Utfall till och med perioden.....</i>	<i>9</i>
2.2.2	<i>Prognos</i>	<i>10</i>
2.2.3	<i>Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande.....</i>	<i>11</i>
2.3	Utveckling inom personalområdet.....	11
2.3.1	<i>Personalvolym och lönekostnad.....</i>	<i>11</i>
2.3.2	<i>Övrig utveckling inom personalområdet.....</i>	<i>12</i>
2.4	Investeringar	12
2.4.1	<i>Projektredovisning</i>	<i>13</i>
2.5	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	14
2.6	Nyckeltalsredovisning	14
2.7	Nyckeltalsredovisning	16
3	Uppföljning av bolagets verksamhet	18
3.1	Uppföljning av bolagets verksamhet inom kultur och fritid.....	18
3.2	Uppföljning av bolagets verksamhet inom näringsliv och turism	19
3.3	Uppföljning av bolagets verksamhet inom klimat och miljö.....	20
4	Uppföljning av Kommunfullmäktiges budget	22
4.1	Uppföljning av kommunfullmäktiges mål.....	22
4.2	Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka.....	24

Anvisning

Rapportmallen är ett anvisande dokument som beskriver struktur, innehåll och gemensamma rapportdefinitioner i syfte att skapa en gemensam rapportstruktur som medger jämförbarhet över tid och mellan förvaltningar. Det övergripande målet är att utveckla och förbättra rapportering gällande ekonomi, verksamhet och personal inom stadens samtliga förvaltningar och bolag i syfte att höja kvaliteten i rapportering samt förenkla och effektivisera för rapporterade enheter och stadsledningskontoret. Överenskommelser i samband med ägardialoger eller med bolagsansvarig på Stadshus AB kan innebära justeringar och kompletteringar i rapportmallen.

I den mån rapporten kompletteras med bolagsspecifik uppföljning, information som inte är styrinformation till kommunstyrelse/kommunfullmäktige, redovisas denna under rubrik som benämns t ex "fördjupning till styrelsen". En sådan rubrik kan antingen läggas in som underrubriker under de olika avsnitten eller i sin helhet samlas i ett särskilt avsnitt sist i rapporten.

1 Sammanfattning

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv, bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget sammanfattas här kort de viktigaste slutsatserna i rapporten.

Redovisningen kan kompletteras i form av styrkort under kapitel 1.1 alternativt 1.2 vilket är frivilligt.

Ekonomi

Gryaabs ekonomiska resultat för de första 8 månaderna är väsentligt bättre än budget. Detta är till stor del beroende på lägre finans- och kapitalkostnader än budgeterat. Driftkostnaderna ligger nära budget. Bedömningen för helåret är att överskottet blir i storleksordningen 3,5 mkr.

Gryaabs övriga intäkter är något bättre än budget. På kostnadssidan är framförallt kostnader för kemikalier högre än budgeterat. Kostnaden för räntor är lägre än budgeterat beroende på fortsatt låg medelränta. Kostnaden för avskrivningar är väsentligt lägre än budgeterat vilket till största del beror på senare aktiveringar av projekt än vad som tidigare bedömts. Med ovanstående som grund är därmed prognos för Gryaabs helårsresultat ändrat från 0 till ca +3,5 mkr.

Verksamhet

På bas av resultat de åtta första månaderna ser Gryaab för närvarande ingen risk att inte möta krav för helåret 2016.

Reningsverksamheten har trots höga flöden fungerat mycket väl under årets första åtta månader. Mycket ansträngning har lagts på att hålla kapaciteten för avskiljning av kväve på en hög nivå vilket gett goda resultat. Gryaab har under året hitintills producerat ca 16 000 ton REVAQ-certifierat slam vilket är i linje med strategi och mål.

Investeringar / Projekt / Utredningar

Det är fortsatt hög aktivitet inom ett flertal större ombyggnadsprojekt. Responsen på de upphandlingar som har gjorts och som vi är på väg att göra har hitills varit god. I övrigt är projekten, i stort, i enlighet med såväl budget som tidplan.

Arbetet med nytt miljötillstånd för verksamheten fortsätter. I september har samråd genomförts med allmänhet, myndigheter och övriga berörda verksamheter. I mitten av 2017 har Gryaab för avsikt att lämna in tillståndsansökan med förslag till nya villkor. I processen kommer skärpta utsläppsvillkor, ny utsläppspunkt, med mera att diskuteras. Omfattningen av kravskärpningen kommer vara mycket avgörande för Gryaabs framtida kostnadsutveckling. Ett nytt tillstånd bedöms vara fastlagt under 2018.

Ett arbete för att motverka ökade flöden till Ryaverket startades under 2013 och pågår fortsatt. Gryaab jobbar ihop med berörda aktörer inom ägarkommunerna med frågan och responsen har överlag varit god. Tyvärr visar det sig att det är ett mycket omfattande och långsiktigt arbete som ska till för att bryta trenden om ökande flöden till Ryaverket. Den senaste prognosen indikerar att trots stora insatser i ledningssystemet ökar mängden tillkottsvatten med ca 0,6 miljoner kubikmeter vatten per år fram till 2030. Det innebär att risken för att befintlig anläggning inte räcker till har ökat. Gryaabs styrelse har därför prioriterat arbetet med att säkra mark för framtida expansion. Diskussioner förs därför med berörda verksamheter för att säkerställa att mark i

närområdet reserveras för Gryaabns räkning.

Personal

Under året har Gryaab rekryterat sex medarbetare. Det har i de flesta fall varit ersättningar för personal som lämnat företaget eller ersättning för konsulter. Tillgången till sökande har, med något undantag, varit god. Under hösten 2016 kommer all personal genomgå utbildningar inom arbetsmiljö och säkerhet på grund av nya föreskrifter från Arbetsmiljöverket. Gryaab kommer under hösten även att starta ett utvecklingsprogram för att fortsatt utveckla medarbetarskapet inom företaget.

1.1 Styrkort

Anvisning

Om inget redovisas i styrkortet ska denna rubrik (1.1 Styrkort) döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Om det skall redovisas någonting i styrkortet skall rader för nyckeltalen först läggas till i administrationen för enhetsmallar.

De vi är till för	Utfall 2016	Mål 2016	Utfall 2015	Medarbetare	Utfall 2016	Mål 2016	Utfall 2015
Kostnad per debiterat vatten (kr/m ³)	5,47	5,82	5,71	NMI (Enheter)	ej mätt	ej mätt	59
Kostnad per ansluten person och år (kr)	389	414	407	Sjukfrånvaro (%)	3,0	<3%	2,6
Ekonomi	Utfall 2016	Mål 2016	Utfall 2015	Verksamhet	Utfall 2016	Mål 2016	Utfall 2015
Resultat efter finansiella poster (mkr)	13,5	1,1	0,2	Totalkväve (mg/l)	7,7	8,0	8,1
Avgift till ägarkommunerna	204,7	204,7	300	Totalfosfor	0,23	0,30	0,20
				BOD7	9,0	<10	7,7

Anvisning

Här kan förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen.

2 Resultatredovisning och verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

Anvisning

Under detta avsnitt görs en samlad bedömning för bolagets/koncernens verksamhet. Utgångspunkten är främst ägardirektiv och/eller bolagsordning för bolaget/koncernen samt respektive bolagets/koncernens budget.

- Beskriv kortfattat särskilt viktiga resultat, händelser och verksamhetens utveckling till och med perioden. Beskriv även förväntningarna för resten av året.
- Analysera vad resultaten betyder, när det gäller innevarande år och eventuell påverkan på kommande år, för den egna verksamheten och i tillämpliga fall för Göteborgs Stad som helhet.

Ekonomi

Gryaabs resultat per 2016-08-31 uppgår till 13 490 tkr (10 079) mot ett budgeterat resultat på 1 144 tkr (1 559). Motsvarande period 2015 står inom parentes.

Resultatet påverkas positivt främst av kostnader för kemikalier, avskrivningar och räntekostnader. Lägre kostnader för avskrivningar beror huvudsakligen på senare aktiveringar av projekt, i första hand introduktion av nytt konstruktionssystem. Lägre kostnader för räntor beror på en lägre medelränta än som bedömts i budget. Lägre kostnader för kemikalier är till stor del beroende på att aktivslamanläggningen fungerat över förväntan.

Verksamhet

Väsentliga händelser fram till augusti 2016 kan sammanfattas enligt följande:

Ackumulerat reningsresultat tom aug 2016:

Kväve: 7,7 mg/l

Fosfor: 0,23 mg/l

BOD7: 9,0 mg/l

Tillrinningen har under perioden varit något högre än normalt. Under vintern/våren 2016 var det relativt stora volymer beroende på nederbörd. Sommaren har dock varit relativt torr. Anläggningen har fungerat mycket väl och god rening har kunnat uppnås. Det något förhöjda värdet på BOD är kopplat till planerade avställningar av delar av anläggningen. I nuläget bedöms det som mycket osannolikt att kraven inte skulle nås för helåret.

Gryaab har under perioden producerat ca 16 000 ton REVAQ-certifierat slam. Gryaab avser att under kommande år fortsätta att öka mängderna slam som återförs till jordbruksmark mot 100 procent.

Projekt

Projekt för utökad kapacitet för kväverening (EN 2013) är nu i slutafsen och bassänger fylls för närvarande med vatten och bärrmaterial. Projektet har så här långt gått mycket

bra och med den nya anläggningsdelen bedöms Gryaab förmåga att avskilja kväve öka från dagens nivå på ca 65 % till lite över 80 %. Drifttagning är planerad till november 2016. Ekonomisk prognos för projektet är fortsatt 360 mkr vilket är i enlighet med ursprunglig budget.

Arbetet med nya driftslokaler (DC 2012) fortsätter och för närvarande pågår invändigt arbete. Alla större entreprenader är nu upphandlade vilket ger en ökad trygghet för den totala ekonomin i projektet. Gryaab styrelse har beviljat en utökad budget till 105 mkr. Planerad drifttagning är augusti 2017.

I början av året godkände styrelsen en investering för att byta ut utrustning för avvattning av slam. Gryaab avser att byta teknik från centrifuger till skruvpressar vilket ger stora fördelar när det gäller livslängd, energiförbrukning och arbetsmiljö för driftens personal. Investeringen i den nya anläggningen är bedömd till 48 mkr och beräknad driftsstart är februari 2017.

Personal

Under året har Gryaab rekryterat sex medarbetare. Det har i de flesta fall varit ersättning för medarbetare som slutat sin anställning på Gryaab eller ersättning för konsulter. Tillgången till sökande har, med något undantag, varit god. Under hösten 2016 kommer all personal genomgå utbildningar inom arbetsmiljö och säkerhet på grund av nya föreskrifter från Arbetsmiljöverket. Gryaab kommer under hösten även att starta ett utvecklingsprogram för att fortsatt utveckla medarbetarskapet inom företaget.

Övrigt

Gryaab har som vanligt deltagit i JÄMIX och fick en något sänkt score jämfört med föregående års toppnotering. Dock är även årets score bland de bästa av de bedömda organisationerna.

2.1.1 Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

Anvisning

Under detta avsnitt görs en analys per affärsområde/dotterbolag, om inte annat överenskommit i samband med ägardialogen eller med bolagsansvarig på Stadshus AB.

Berör ej Gryaab

2.2 Resultatanalys till och med perioden och helår

Resultaträkning i sammandrag

Anvisning

Antal rader i tabellen nedan anpassas individuellt efter den interna resultaträkningen såsom exempelvis kostnadsslagsindelad alternativt funktionsindelad. Belopp i tkr alt. Mkr - kan förslagsvis anges i cellen högst upp till vänster.

Belopp i Mkr	Period				Helår			
	Utfall	Budget	Avv.	Utfall fg år	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år

Intäkter	232	232,5	-0,5	227,3	350,6	349,5	348,8	340,6
Kostnader	198,5	208,7	-10,2	197,7	316,4	316,1	314,8	311,8
Rörelseresultat	33,5	23,8	9,7	29,6	34,2	33,4	34	28,8
Finansiella intäkter	0,2	0	0,2	0	0,4	0,4	0	0
Finansiella kostnader	20,3	22,6	-2,3	19,5	31,1	30,8	34,0	28,6
Resultat efter fin. poster	13,4	1,2	12,2	9,9	3,5	3,0	0	0,2

Resultaträkning

Belopp i Mkr	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Taxor och avgifter	204,7	204,7	0,0	307,1	307,1	300
Övriga intäkter	27,3	27,8	-0,5	43,5	41,7	40,6
Summa intäkter	232,0	232,5	-0,5	350,6	348,8	340,6
Löner/arvoden	-33,1	-34,1	1,0	-52,0	-51,2	-48,9
Soc. avgifter/pensioner	-16,3	-16,7	0,4	-24,5	-25,1	-23,5
Övriga personalkostnader	-1,7	-2,4	0,7	-3,4	-3,6	-2,9
Summa personalkostnader	-51,1	-53,2	2,1	-79,9	-79,9	-75,3
Anläggnings och underhålls material	-14,5	-17,1	2,6	-23,9	-25,7	-25,7
Entreprenad och köp av verksamhet	-6,4	-6,5	0,1	-10,9	-10,8	-13,4
markhyror, fastighetsservice	-6,0	-6,0	0,0	-9,3	-9	-8,8
Hyra av anläggningstillgångar	-0,9	-0,9	0,0	-1,8	-1,2	-1,3
Bränsle, energi, vatten	-21,9	-21,7	-0,2	-33,8	-32,9	-33,7
Förbrukningsmaterial och reparationer	-7,0	-7,8	0,8	-11,4	-11,4	-11,1
Övriga verksamhetskostnader	-34,8	-37,2	2,4	-59,8	-56,4	-55,0
Summa övriga verksamhetskostnader	-91,5	-97,2	5,7	-150,9	-147,4	-149,0
Avskrivningar	-55,9	-58,3	2,4	-85,6	-87,5	-87,4
Summa avskrivningar	-55,9	-58,3	2,4	-85,6	-87,5	-87,4
Summa verksamhetens kostnader	-198,5	-208,7	10,2	-316,4	-314,8	-311,7
Summa verksamhetens nettokostnader	33,5	23,8	9,7	34,2	34,0	28,9
Ränteintäkter	0,2	0	0,2	0,4	0	0,01
Övriga finansiella intäkter	0	0	0	0	0	0

Belopp i Mkr	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Summa finansiella intäkter	0,2	0	0,2	0,4	0	0,01
Räntekostnader	-20,3	-22,6	2,3	-31,1	-34,0	-28,6
Övriga finansiella kostnader	0	0	0	0	0	0
Summa finansiella kostnader	-20,3	-22,6	2,3	-31,1	-34,0	-28,6
Resultat efter finansiella poster	13,4	1,2	12,2	3,5	0,0	0,31

2.2.1 Utfall till och med perioden

Anvisning

Redogör kort för de *viktigaste* orsakerna till eventuell avvikelse mot aktuell budget för perioden.

Analysera eventuella avvikelser i förhållande till aktuell budget för perioden och resultatet för motsvarande period föregående år.

Redogörelse och analys enligt ovan bör avse såväl bolaget/koncernen som helhet samt berört affärsområde/dotterbolag. Under avsnitt 2.2.3 kan en mer detaljerad redogörelse och analys per affärsområde/dotterbolag göras, om så önskas eller om så överenskommit i samband med ägardialogen eller i dialogen med bolagsansvarig på Stadshus AB.

Gryaabs resultat uppgick till 13 490 tkr (10 079) mot budgeterade 1 144 tkr (1 559). Belopp inom parentes avser motsvarande belopp 2015.

Verksamhetens totala nettokostnader var 191,2 mkr (189,9) mot budgeterade 203,6 mkr (198,5). Gryaabs driftkostnader var 142,6 mkr (141,6) mot budgeterade 150,4 (145,0). Avgifterna uppgick till 204,7 mkr (200,0) mot budgeterade 204,7 mkr (200,0). Övriga intäkter uppgick till 27,3 mkr (27,3) mot budgeterade 27,8 mkr (26,0).

Avvikelsen mot budget på Gryaabs övriga intäkter kan sammanfattas till:

ca 480 tkr lägre intäkter från slutna system

ca 270 tkr i lägre intäkter för mottagning av organiskt avfall

ca 330 tkr högre intäkter för försåld gas, huvudsakligen processförbättringar

ca 490 tkr i lägre intäkter från Göteborg Energis värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur utgående vatten

- ca 510 tkr i minskade intäkter fördelad på andra poster

Avvikelsen mot Gryaabs budget på Gryaabs driftkostnader kan sammanfattas till:

ca 2 109 tkr i lägre personalkostnader, huvudsakligen semesterlöneskuld som kommer att jämnas ut sig över året. Även utbildning ligger under budget men ett flertal utbildningar ligger planerade under hösten.

ca 2 675 tkr i lägre anläggningskostnader bland annat på grund av väsentligt lägre åtgång av metanol.

Entreprenader i stort i enlighet med budget.

Kostnader för bränsle, energi och vatten i stort i enlighet med budget.

Kostnader för slamdisponering i stort i enlighet med budget.

Kostnader för inhyrd personal, konsulter och köpta tjänster i stort i enlighet med budget.

ca 3 000 tkr i minskade övriga kostnader fördelat på flera olika poster.

Gryaabs kostnad för avskrivningar var 55,9 (56,0) mkr mot budgeterade 58,3 (58,0) mkr. Avvikelsen är kopplad till ännu ej aktiverade investeringar. Gryaabs finansiella kostnader var 20,0 mkr (19,6) mot budgeterade 22,7 mkr (21,5). Avvikelsen på Gryaabs finansiella kostnader beror till största del på en svagare ränteutveckling än bedömt.

Allt som allt en positiv avvikelse mot budget på ca 12 300 tkr.

2.2.2 Prognos

Anvisning

Förklara kort de *viktigaste* avvikelserna mellan prognosen och aktuell årsbudgeten.

Analysera hur periodens resultat förhåller sig till helårsprognosen och bedöm rimligheten.

Beskriv eventuella åtgärder som ligger till grund för prognosen samt väsentliga osäkerhetsfaktorer och antaganden som kan påverka prognosen.

Bedöm säkerheten i prognosen, gärna i form av en enkel känslighetsanalys.

Prognos för helåret 2016

Med anledning av ovan beskrivet resultat lämnar Gryaab en ny prognos för helåret 2016 (ändring mot budget).

Taxor och avgifter förväntas vara i paritet med budget.

Övriga intäkter ökas med ca 1 823 tkr bl a beroende på ökade intäkter på gas, ökade intäkter från Göteborg Energis värmepump och ökad volym eget arbete i projekt.

Anläggnings- och underhållskostnader minskas med ca 1 879 tkr främst beroende på lägre förbrukning av metanol.

Kostnaden för entreprenader bedöms ligga i nivå med budget.

Kostnaden för bränsle, energi och vatten ökas med ca 955 tkr på grund av ökade elkostnader då inkommande flöde normalt är högre under hösten.

Kostnaden för slamentreprenader bedöms ligga i nivå med budget.

Övriga verksamhetskostnader ökar med 3 503 tkr, beroende på ökade konsultkostnader, som hänförs till arbetet med nytt miljötilstånd och vakanser inom uppströmsenheten.

Gryaabs avskrivningar minskas med 1 935 tkr och beror på senare aktiveringar av projekt. I synnerhet förseningar av pågående utbyte av olika verksamhetssystem påverkar kraftigt på grund av korta avskrivningstider.

Gryaabs räntekostnader minskas med 3 218 tkr till 30,7 mkr beroende på lägre medelränta än budget.

Övriga förändringar i prognosen av kostnaderna är mindre och redovisas inte här.

Gryaabs prognostiserade resultat blir därmed ca 3,4 mkr mot budgeterat 0 för helåret 2016.

Prognosens säkerhet är i viss utsträckning beroende av väderförhållanden och vattenflöden under resten av året.

2.2.3 Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

Anvisning

Belopp i tkr alt. mkr - kan förslagsvis anges i cellen högst upp till vänster.

Period			Helår			
Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år

Berör ej Gryaab

Anvisning

Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande (ekonomi och/eller prestationstal) redovisas efter överenskommelse i samband med ägardialogen eller med bolagsansvarig på Stadshus AB.

2.3 Utveckling inom personalområdet

2.3.1 Personalvolym och lönekostnad

Anvisning

Definitioner:

Lönekostnad exkl arvoden och sociala avgifter - lönekostnad för anställd personal att ställa mot den arbetade tiden.

Arbetad tid (personalvolym i antal årsarbetare) - Den arbetade tiden utförd av anställd personal där 1600 timmar motsvarar 1,0 årsarbetare. Ackumulerat värde.

Lönekostnad per årsarbetare avser uppgifter enligt definition ovan.

Belopp i tkr	Utfall tom aug 2016	Utfall tom aug 2015	Prognos 2016	Bokslut 2015
Lönekostn. exkl arvoden	32 914	31 843	51 635	48 846
Arbetad tid (årsarbetare)	71,4	67,2	108	104,8
Lönekostnad per årsarbetare	461	474	478	466

Anvisning

Kommentera utfall av lönekostnad per årsarbetare i förhållande till prognos och bokslut föregående år. Ange de viktigaste orsakerna till förändringen.

Analysera personalvolymutvecklingen (förändring i antal årsarbetare) i förhållande till förändrad verksamhetsvolym/uppdrag. Ange de viktigaste orsakerna till eventuella differenser.

2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Anvisning

Om inget redovisas under denna rubrik kan den döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Här kan ni lyfta övriga frågor av vikt inom personalområdet som styrinformation till Stadshus AB/KS/KF, såsom kompetensförsörjning, hälsa, arbetsmiljö, omställning m m.

Gryaab har deltagit i projektet "Regionalt snabbspår VA-ingenjörer" och har haft 3 st nyanlända på praktik under 5-6 månader.

2.4 Investeringar

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Anvisning

Nyinvesteringar: Investeringar som ger tillkommande och nya kassaflöden genom nya produkter eller verksamheter. Målet kan vara att tillhandahålla ny eller ökad service/produkt/metod.

Reinvesteringar: Investeringar som syftar till att ersätta utsliten eller föråldrad utrustning. Målet kan vara att förnya eller upprätthålla funktion och kapacitet på befintliga tillgångar.

Nettoutgifter i mkr	Utfall t o m aug	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
Nyinvesteringar	124	203	196	166
Reinvesteringar	25	44	51	84
SUMMA INVESTERINGAR	149	247	247	250

Den totala investeringsvolymen under 2016 skiljer sig marginellt från den budgeterade volymen. Förskjutningen mellan reinvesteringar och nyinvesteringar beror främst på att kostnader i de stora nyinvesteringsprojekten har förskjutits från 2015 till 2016 samt att

ett antal planerade reinvesteringar har stoppats efter programfasen.

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Anvisning

Avser förvärv och avyttring av aktier i dotterföretag, intresseföretag, övriga koncernföretag samt övriga långfristiga värdepappersinnehav som är avsedda att stadigvarande innehas i rörelsen.

Aktier och andelar, i mkr	Utfall perioden 2016
Summa investeringar	

Anvisning

Gör en analys av utfall jämfört mot budget och prognos. Kommentera tidsförskjutning, fördyring av projektet, omprioriteringar etc.

- Vilka projekt har varit i KS/KF för ställningstagande.
- Analysera utfallet per projekt/objekt ställt mot gällande investeringsbudget.
- Analysera eventuella avvikelser mellan prognostiserade investeringsutgifter per objekt för hela investeringen ställt mot budget.

2.4.1 Projektredovisning

Projektredovisning investeringsobjekt, pågående och kommande projekt enligt investeringsplaner

Anvisning

Välj ut objekt som är av större karaktär eller av strategisk/väsentlig betydelse för bolaget. (Har man påbörjat avrapportering av ett projekt ska rapporteringen fullgöras.)

Benämning projekt enl. inv. plan, i mkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)
EN 2013	360	269	360	2016,4
Driftcentral	105	53	105	2017,4
Konstruktionssystem	5	5,0	5,0	2016,1
Saltsyrahantering	7	6,8	6,8	2016,2
Flyktväg Röda Sten	30	13	30	2016,4
Slamavvattning 2016	48	15	48	2017,2
Grovgaller 4 byte	4,5	2	4,5	2016,3

Benämning projekt enl. inv. plan, i mkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)

Anvisning

Kommentera uppgifterna i tabellen ovan.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

Anvisning

Om inget redovisas under denna rubrik ska den döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Här kan styrelsen rapportera kring beslut och/eller uppdrag från kommunfullmäktige/kommunstyrelsen där utvecklingen är sådan att det är viktigt att kommunstyrelsen informeras.

Gryaab har inget att rapportera i den här delen.

2.6 Nyckeltalsredovisning

Anvisning

Tabellen under denna rubrik innehåller färglagda fält för nyckeltal inom följande kategorier - de vi är till för, verksamhet, medarbetare och ekonomi. En liknande tabell fast utan dessa färglagda fält finns i avsnitt 2.7.

Om inget redovisas i tabellen ska denna rubrik döljas i administrationen för enhetsmallar.

Nyckeltal

Anvisning

Antal rader i tabellen anpassas individuellt efter de interna nyckeltalen.

Utfall 2015, 2014, 2013 lika med bokslut

Definitioner:

Rörelseresultat- Resultat efter avskrivningar

Resultat efter finansiella poster- Rörelseresultat med tillägg för finansiella kostnader och intäkter

Kassalikviditet - Omsättningstillgångar exkl varulager som andel av kortfristiga skulder

Soliditet- Definieras som justerat eget kapital (inklusive minoritet) i procent av balansomslutning. I justerat eget kapital ingår obeskattade reserver minskat med uppskjuten skatt.

	Utfall perioden 2016	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
De vi är till för						
Kostnad per debiterat vatten (kr/m ³)	5,47	5,82	5,82	5,71	5,62	5,66
Kostnad per ansluten person (kr)	389	414	414	406,7	400,1	422
Verksamhet						
Totalkväve (mg/l)	7,7	8,0	8,0	7,9	8,1	8,8
Totalfosfor (mg/l)	0,23	0,3	0,3	0,19	0,20	0,20
BOD7 (mg/l)	9,0	10,0	10,0	7,7	8,3	8,7
Tillrinning (miljoner m ³)	55,9 *	50 *	120	147,2	137,8	115,4
Nederbörd (mm), normalnederbörd i Göteborg ca 800 mm	283,3 *	333 *	800	949	842	672
Kostnad el (mkr)	19,1	18,9	28,4	31,3	29,4	30,7
Förbrukning el (GWh)	26,1	25,9	38,9	40,6	38,3	38,6
Kostnad kemikalier (mkr)	10,3	12,9	19,4	18,9	19,0	17,5
Kostnad slamdisponering (mkr)	16,3	16,3	24,5	26,5	31,1	29,2
Intäkter biogas (mkr)	12,3	12,0	18,0	18,0	16,7	15,4
Produktion biogas (GWh)	48,9	49,3	74	71,2	70,2	67,7
Intäkter VP Göteborg Energi (mkr)	4,8	5,3	7,9	8,8	8,2	7,5
Intäkter slutna system och beh org avfall (mkr)	5,8	6,5	9,7	8,7	7,7	5,7
Medarbetare						
Antal externa	5	-	-	6	4	2

	Utfall perioden 2016	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
avgångar, tillsvidareanställda						
Antal rekryteringar, tillsvidareanställda	6	-	-	7	6	4
Ekonomi						
Rörelseresultat	33,5	23,8	34	28,8	32,1	10,8
Resultat efter fin poster	13,5	1,1	0	0,2	1,6	-21,2
Kassalikviditet	5	5	5	2	30,8	10,4
Soliditet	6,1	5	5	4,5	4,8	4,4
Eget kapital	27,5	15	14	14	14,3	9,8

* T o m maj 2016

Anvisning

Här kan eventuella förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen.

2.7 Nyckeltalsredovisning

Anvisning

Tabellen under denna rubrik innehåller inte särskilda fält för nyckeltal indelade i kategorierna "de vi är till för", "verksamhet", "medarbetare" och "ekonomi". Dessa fält finns i tabellen under avsnitt 2.6.

Om inget redovisas i tabellen ska denna rubrik döljas i administrationen för enhetsmallar.

Nyckeltal

Anvisning

Antal rader i tabellen anpassas individuellt efter de interna nyckeltalen.

Utfall 2015, 2014, 2013 lika med bokslut

Definitioner:

Rörelseresultat- Resultat efter avskrivningar

Resultat efter finansiella poster- Rörelseresultat med tillägg för finansiella kostnader och intäkter

Kassalikviditet - Omsättningstillgångar exkl varulager som andel av kortfristiga skulder

Soliditet- Definieras som justerat eget kapital (inklusive minoritet) i procent av balansomslutning. I justerat eget kapital ingår obeskattade reserver minskat med uppskjuten skatt.

	Utfall perioden 2016	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Rörelseresultat	33,5	23,8	34,0	28,8	32,1	10,8
Resultat efter fin poster	13,5	1,1	0	0,2	1,6	-21,2
Kassalikviditet	5	5	5	2	30,8	10,4
Soliditet	6,1	5	5	4,5	4,8	4,4
Eget kapital	27,5	15	14,0	14,0	14,3	9,8

Anvisning

Här kan eventuella förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen.

3 Uppföljning av bolagets verksamhet

Anvisning

Enligt den av kommunfullmäktige beslutade struktur och tidplan för budget- och uppföljningsprocessen 2016-2018 följs bolagets verksamhet upp enligt en tematisk uppdelning som i år fokuserar på kultur och fritid, näringsliv och turism samt klimat och miljö. Bolaget rapporterar under den eller de områden där man har ett uppdrag utifrån bolagsordning och ägardirektiv.

3.1 Uppföljning av bolagets verksamhet inom kultur och fritid

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv, bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget görs här en samlad redovisning/analys av särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser. Redovisning och analys bör i tillämpliga fall delas upp per dotterbolag/verksamhetsområde eller motsvarande för att tydliggöra olika delar av bolagets verksamhet.

Analysera vad resultaten betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Analysera resultaten (effekter/kvalitet och produktionsvolym) i förhållande till insatta resurser (kostnader, personal-volym etc).

Uppföljningen av bolagets grunduppdrag bör inkludera redovisning av mått inom följande kategorier:

Resurser - Insatsen, utgångspunkten, de förutsättningar man har för att bedriva en verksamhet. Exempel på resursmått är budgetanslag, antal medarbetare, kompetens, lokaler, antal elever per lärare, barn per årsarbetare.

Prestationer - Det som utförs, alltså den service, tjänster eller produkter som verksamheten åstadkommer med insatta resurser. Exempel på prestationsmått är antal försörjningsstöd, antal utredningar, antal byggda bostäder, antal elabbonenter, antal boklån, antal bygglov, antal besök, antal nystartade företag, andel mottagare av försörjningsstöd, andel miljöbilar.

Effekt - Slutresultatet av hur man i verksamheten med hjälp av utförda prestationer använt de insatta resurserna. Effektmått ska spegla nyttan, värdet, kvalitén för ”dem vi är till för”. Exempel på effektmått är subjektiva och objektiva kvalitetsmått som nöjdhet, väntetid, rättssäkerhet, bemötande, betyg, kvalitetsindex, god information, grad av inflytande, upplevd tillgänglighet, resultat nationella prov, andel behöriga till gymnasiet, andel som fullföljer gymnasiet, omdöme om företagsklimat, andel återvunnet hushållsavfall.

Bakgrund - Bakgrundsmått kan ibland behövas för att beskriver en förutsättning för verksamheten. Detta är uppgifter som nämnden inte har någon omedelbar påverkan över.

Bolaget ska redovisa mått som är relevanta utifrån sitt grunduppdrag. Utgå från det kommunala uppdraget/kommunala ändamålet och vad som framgår av ägardirektiv, bolagsordning samt eventuellt tillämpliga lagar/förordningar och statliga åtaganden för att ta fram måtten. Fokusera på de mått som redan används i tidigare

uppföljning eller årsrapporter och komplettera eventuellt med mått som saknas. Det bör finnas en balans mellan de olika typerna av mått.

I den mån det är möjligt bör måtten sättas i relation till annat/andra - exempelvis jämförelse med kommuner, riket, branschmått eller andra verksamheter i staden. Detta för att komplettera jämförelser över tid. Mått/indikatorer bör gärna inkludera något kring bemötande, klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Gryaab har ingen verksamhet som berör området

3.2 Uppföljning av bolagets verksamhet inom näringsliv och turism

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv, bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget görs här en samlad redovisning/analys av särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser. Redovisning och analys bör i tillämpliga fall delas upp per dotterbolag/verksamhetsområde eller motsvarande för att tydliggöra olika delar av bolagets verksamhet.

Analysera vad resultaten betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Analysera resultaten (effekter/kvalitet och produktionsvolym) i förhållande till insatta resurser (kostnader, personal-volym etc).

Uppföljningen av bolagets grunduppdrag bör inkludera redovisning av mått inom följande kategorier:

Resurser - Insatsen, utgångspunkten, de förutsättningar man har för att bedriva en verksamhet. Exempel på resursmått är budgetanslag, antal medarbetare, kompetens, lokaler, antal elever per lärare, barn per årsarbetare.

Prestationer - Det som utförs, alltså den service, tjänster eller produkter som verksamheten åstadkommer med insatta resurser. Exempel på prestationsmått är antal försörjningsstöd, antal utredningar, antal byggda bostäder, antal elabonnetter, antal boklån, antal bygglov, antal besök, antal nystartade företag, andel mottagare av försörjningsstöd, andel miljöbilar.

Effekt - Slutresultatet av hur man i verksamheten med hjälp av utförda prestationer använt de insatta resurserna. Effektmått ska spegla nyttan, värdet, kvalitén för "dem vi är till för". Exempel på effektmått är subjektiva och objektiva kvalitetsmått som nöjdhet, väntetid, rättssäkerhet, bemötande, betyg, kvalitetsindex, god information, grad av inflytande, upplevd tillgänglighet, resultat nationella prov, andel behöriga till gymnasiet, andel som fullföljer gymnasiet, omdöme om företagsklimat, andel återvunnet hushållsavfall.

Bakgrund - Bakgrundsmått kan ibland behövas för att beskriver en förutsättning för verksamheten. Detta är uppgifter som nämnden inte har någon omedelbar påverkan över.

Bolaget ska redovisa mått som är relevanta utifrån sitt grunduppdrag. Utgå från det kommunala uppdraget/kommunala ändamålet och vad som framgår av ägardirektiv, bolagsordning samt eventuellt tillämpliga lagar/förordningar och statliga åtaganden för för att ta fram måtten. Fokusera på de mått som redan används i tidigare uppföljning eller årsrapporter och komplettera eventuellt med mått som saknas. Det

bör finnas en balans mellan de olika typerna av mått.

I den mån det är möjligt bör måtten sättas i relation till annat/andra - exempelvis jämförelse med kommuner, riket, branschmått eller andra verksamheter i staden. Detta för att komplettera jämförelser över tid. Mått/indikatorer bör gärna inkludera något kring bemötande, klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Gryaab har ingen verksamhet som berör området

3.3 Uppföljning av bolagets verksamhet inom klimat och miljö

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv, bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget görs här en samlad redovisning/analys av särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser. Redovisning och analys bör i tillämpliga fall delas upp per dotterbolag/verksamhetsområde eller motsvarande för att tydliggöra olika delar av bolagets verksamhet.

Analysera vad resultaten betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Analysera resultaten (effekter/kvalitet och produktionsvolym) i förhållande till insatta resurser (kostnader, personal-volym etc).

Uppföljningen av bolagets grunduppdrag bör inkludera redovisning av mått inom följande kategorier:

Resurser - Insatsen, utgångspunkten, de förutsättningar man har för att bedriva en verksamhet. Exempel på resursmått är budgetanslag, antal medarbetare, kompetens, lokaler, antal elever per lärare, barn per årsarbetare.

Prestationer - Det som utförs, alltså den service, tjänster eller produkter som verksamheten åstadkommer med insatta resurser. Exempel på prestationsmått är antal försörjningsstöd, antal utredningar, antal byggda bostäder, antal elabonnetter, antal boklån, antal bygglov, antal besök, antal nystartade företag, andel mottagare av försörjningsstöd, andel miljöbilar.

Effekt - Slutresultatet av hur man i verksamheten med hjälp av utförda prestationer använt de insatta resurserna. Effektmått ska spegla nyttan, värdet, kvalitén för "dem vi är till för". Exempel på effektmått är subjektiva och objektiva kvalitetsmått som nöjdhet, väntetid, rättssäkerhet, bemötande, betyg, kvalitetsindex, god information, grad av inflytande, upplevd tillgänglighet, resultat nationella prov, andel behöriga till gymnasiet, andel som fullföljer gymnasiet, omdöme om företagsklimat, andel återvunnet hushållsavfall.

Bakgrund - Bakgrundsmått kan ibland behövas för att beskriver en förutsättning för verksamheten. Detta är uppgifter som nämnden inte har någon omedelbar påverkan över.

Bolaget ska redovisa mått som är relevanta utifrån sitt grunduppdrag. Utgå från det kommunala uppdraget/kommunala ändamålet och vad som framgår av ägardirektiv, bolagsordning samt eventuellt tillämpliga lagar/förordningar och statliga åtaganden för att ta fram måtten. Fokusera på de mått som redan används i tidigare uppföljning eller årsrapporter och komplettera eventuellt med mått som saknas. Det bör finnas en balans mellan de olika typerna av mått.

I den mån det är möjligt bör måtten sättas i relation till annat/andra - exempelvis jämförelse med kommuner, riket, branschmått eller andra verksamheter i staden. Detta för att komplettera jämförelser över tid. Mått/indikatorer bör gärna inkludera något kring bemötande, klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Gryaabs huvuduppgift är att minimera den belastning som VA-kollektiven i de sju ägarkommunerna utgör för i första hand mottagande recipeint vilket är Rivöfjorden i Göta Älvs mynning. Som tidigare beskrivits i rapporten har verksamheten under de första månaderna fungerat väl och Gryaab ser inga problem med att nå uppsatta mål för avskiljningen av närsalter. Insatta resurser i form personal, energi, kemikalier etcetera ligger väl inom budget eller under budget vilket beror på gynsamma driftbetingelser hittills under 2016. Sedan 2015 använder Gryaab enbart el med fossilfritt ursprung. Alla Gryaabs bilar är drivna med gas eller el. Aktiviteter har genomförts för att öka personalens vilja tt transportera sig på ett miljömässigt sätt till och från arbetet.

I uppdraget finns även att tillvarata de resurser som spillvattnet utgör. Inom det området kan nämnas att produktionen av biogas uppgår till knappt 50 GWh för årets första 8 månader vilket är i linje med målsättningen för 2016. Mängden producerat slam för återföring till jordbruksmark, vilket ersätter konstgödning, uppgår till ca 16 000 ton vilket även det är väl i linje med målsättning.

Utöver det arbetar Gryaab aktivt med att begränsa de negativa miljöbelastningar som verksamheten orsakar. Det handlar primärt om förbrukning av vissa resurser samt utsläpp av klimatstörande gaser. Gryaabs kolfotavtryck är en samlad bedömning av detta. Hittills under 2016 utgör Gryaabs verksamhet en kolfot som mostvarar ett årsvärde på ca 13 kgCO₂eq per ansluten person. Målsättningen för 2016 är att komma under 15 kgCO₂eq per ansluten person.

4 Uppföljning av Kommunfullmäktiges budget

Anvisning

Generell anvisning för uppföljningen av KF's budget 2016

Kommunfullmäktiges prioriterade mål ska, enligt budgetskrivningen, brytas ner, konkretiseras och kvantifieras i styrelsen och anpassas utifrån verksamheten. Därefter ska en beskrivning tas fram kring hur målen ska nås. Även ett eventuellt processägarskap ska hanteras.

Styrelsen bedömer vilka mål, inriktningar och uppdrag i kommunfullmäktiges budget som påverkar verksamheten och där det finns störst möjlighet att bidra till att förverkliga de politiska intentionerna. Utifrån bedömningen prioriterar styrelsen vilka mål man kommer att arbeta särskilt med.

Uppföljningen av kommunfullmäktiges prioriterade mål är till för att ge kommunstyrelsen och fullmäktige en bild av hur måluppfyllelsen ser ut ur ett hela-staden-perspektiv. Uppföljningen ska också kunna användas i utvecklingen av den egna verksamheten: genom att omhänderta den information som kommer av uppföljningen kan justeringar av verksamheten göras i förbättringssyfte

Bolaget kan ha olika roller i koppling till varje mål. Vissa mål kan bolaget ha en betydande påverkan på måluppfyllelsen, vissa mål kan man endast bidra till, andra har man valt att inte prioritera medan vissa inte är relevanta för bolaget.

4.1 Uppföljning av kommunfullmäktiges mål

Anvisning

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål är till för att ge kommunstyrelsen och fullmäktige en bild av hur arbete med målen fortlöper och hur måluppfyllelsen ser ut ur ett hela-staden-perspektiv. Uppföljningen ska också kunna användas i utvecklingen av den egna verksamheten. Kommunfullmäktiges mål ska brytas ner, konkretiseras och kvantifieras i varje nämnd och bolag och anpassas utifrån respektive verksamhet.

Anvisning

I UR 2 2015 rapporterade ni:

Hur styrelsen värderat kommunfullmäktiges mål (prioriterat och kan påverka/prioriterat och kan bidra/ ej prioriterat/ ej relevant)

Hur styrelsen tagit sig an målen genom nedbrytning och konkretisering av målet.

Bedömning av hur strategier och aktiviteter kommer att leda till ökad måluppfyllelse

I årsrapporten 2015 rapporterades förväntad måluppfyllelse för mandatperioden.

Målen i Kommunfullmäktiges budget 2016 har förändrats jämfört med 2015 vilket föranleder följande frågor (frågorna gäller för alla målen sammantaget, inte för varje enskilt mål):

1. Har förändringen av målen i KF:s budget påverkat hur styrelsen har värderat och tagit sig an målen 2016?

2. Har strategierna för att uppnå målen förändrats?

1. Nej, de mål som Gryaab kan påverka är i grunden ganska lika.
2. Strategier har uppdaterats efter utfall och kunskapsuppbyggnad.

Anvisning

I nedan tabell anges med ett "x" vad som stämmer bäst in på hur styrelsen ser på varje kommunfullmäktiges mål 2016.

Kommunfullmäktiges mål	Prioriterat i budget/affärsplan och aktiviteter pågår	Ingår i budget/affärsplan och bidrar	Ingår ej i budget/affärsplan eller ej relevant
Göteborg ska vara en jämlik stad	X		
Alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling	X		
Den strukturella könsdiskrimineringen ska motverkas	X		
Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka			X
Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras		X	
Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå			X
Äldres livsvillkor ska förbättras			X
Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp	X		
Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre			X
Det hållbara resandet ska öka		X	
Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka		X	

Kommunfullmäktiges mål	Prioriterat i budget/affärsplan och aktiviteter pågår	Ingår i budget/affärsplan och bidrar	Ingår ej i budget/affärsplan eller ej relevant
Samverkan för fler hållbara innovationer och jobbtillväxt ska öka	X		
Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka			X
Tillgängligheten till kultur ska öka			X
Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra	X		
Göteborg ska öka andelen upphandlingar	X		

Förutsätter att sista frågan handlar om upphandlingar med social hänsyn.

4.2 Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka

Anvisning

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål är till för att ge kommunstyrelsen och fullmäktige en bild av hur arbete med målen fortlöper och hur måluppfyllelsen ser ut ur ett hela-staden-perspektiv.

Fråga till processägare: Redovisa hur bolaget har tagit sig an processägarskapet.

Anvisning

Redovisa hur styrelsen/bolaget har tagit sig an processägarskapet.

Berör ej Gryaab

B72001148

Ledningshandbok

2 Policy

Beskrivning gällande 2015-02-11 t o m 2017-02-11

Handläggare: Christina Nilsson

Fastställare: Anders Åström

Inköpspolicy

Fastställd av Gryaabs Styrelse 2012 02 10

Syfte

-
- Säkerställa att inköp och upphandling sker i enlighet med gällande lagstiftning och Göteborgs stads riktlinjer.
- Säkerställa att inköp och upphandling sker i enlighet med Gryaabs inköpshandbok och Gryaabs riktlinjer.
- Säkerställa att varor och tjänster köps med rätt kvalitet till lägsta kostnad och med minsta möjliga miljöpåverkan.
- Långsiktigt medverka till att uppnå en marknadssituation som präglas av en väl fungerande konkurrens.

Omfattning

Denna policy gäller all upphandling och alla inköp av varor, tjänster och entreprenader inom Gryaabs verksamhet och uppdrag.

Ansvar

Attestberättigade personer inom Gryaab ansvarar för:

- Att personal som handlägger inköps- och upphandlingsärenden har relevant kunskap om gällande lagstiftning, policys och riktlinjer.
- Att bolaget medverkar i och verkar för samordnad upphandling.
- Att avdelningar och grupper använder Göteborgs Stads slutna ramavtal, Gryaabs egna ramavtal eller gemensamma ramavtal med andra kommunala förvaltningar/bolag.

Instruktion

Förhållningssätt

- Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall behandlas utan ovidkommande hänsyn.
- Företrädare för Gryaab skall agera på ett affärsetiskt korrekt sätt.
- Företrädare för Gryaab skall tillse att alla inköp och upphandlingar är en del av företagets affärsverksamhet och att effekten av inköpet tillkommer bolaget.
- Inköp och upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt.

-
-

Tillämpning

I inköpshandboken "Tillämpning av inköbspolicy" förklaras och redovisas tillämpningen av inköspolicyn på ett mer detaljerat sätt.

Månadsrapport juli 2016

Reningsresultat

Resultat	Medelvärde mg/l		
	Fosfor	Kväve	BOD ₇
Juli 2016	0,17	6,60	6,871
Året	0,23	7,7	9,3
Mars-maj	0,27	8,1	10,6
Juni-aug	-	-	-

Villkor i utgående vatten

Fosfor, mg/l

Gränsvärde för året 0,4

Riktvärde för året 0,3

Mars-maj, riktvärde 0,3

Juni-augusti, riktvärde 0,3

Kväve, mg/l

Riktvärde för året 10

BOD₇, mg/l

Gränsvärde för året 10

Hydraulisk belastning

Tillrinningen för juli månad har varit låg med ett medelflöde på 3,36 m/s. Förbildning av biosteg har skett vid ett tillfälle i samband med ett kort ofrivilligt stopp på en av aktivslampumparna, 568 m³ av mekaniskt renat vatten fick förbildas det biologiska reningssteget.

Sedimentering

Slamegenskaperna har varit bra och eftersedimenteringens kapacitet har varit hög med ett medelflöde på 8,0 m³/s för månaden.

Slamhantering

Torrsubstansen har varit låg med ett medel på 26,1 % och totalt producerades 3708 ton slam på Ryaverket under veckorna 27-30. Under juli månad har följande Revaq-slampartier producerats: 1627.

Kemiska och biologiska processer

Reningsresultaten i förhållande till gällande utsläppsvillkor framgår av tabellen ovan. Utgående fosforhalt är återigen låga efter att legat något högre än vanligt de föregående månaderna, medelhalten för juli månad är 0,17 mg/L.

Kvävehalten i utgående vatten har också den varit låg med ett medel för månaden på 6,6 mg/L. Biobädden har fungerat bra med en måttlig nitratproduktion på 4 740 kgN/d som medel och ett relativt högt medelflöde på 6,2 m³/s.

Tillgänglighet reningssteg

Testerna med seriedrift av rökammarna för ökad gasproduktion fortgår, likaså testkörningen av nya grovgallret före inloppspumparna.

Dränkning och boostning har utföras på biobäddarna under juli månad för att upprätthålla en högre nitratproduktion under sommaren och följaktligen bibehålla en god kapacitet under sensommaren in på hösten.

Analysmetod

Inga ändringar beträffande hanteringen och analys av prover har skett sedan föregående rapport

Bilagor

1. Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen
2. Slam - analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller
3. Vatten - diagram över analysresultat och flöde

Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen, månadsresultat

Flöden (dygnsmedelflöden)

Inkommande vatten ¹			Kemiskt/biologiskt behandlat ³			Förbilett vatten ¹		
medelflöde	max	min	medelflöde	max	min	medelflöde	max	min
m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s
3,36	6,74	2,38	3,36	6,74	2,38	0,00	0,01	0,00

Koncentrationer i vatten

		Inkommande vatten ²			Utgående vatten ³		
		medel	max	min	medel	max	min
Totalfosfor	mg/l	4,1	4,8	3,5	0,17	0,19	0,14
COD _{Cr}	mg/l	393	450	330	37	39	36
BOD ₇	mg/l	251	300	210	6,9	8,0	5,0
Totalkväve	mg/l	30	35	25	6,6	7,3	6,0
Ammoniumkväve	mg/l	21	25	17	4,5	5,3	3,8
TOC ⁴	mg/l	136	210	67	11,8	14,0	9,3
Kvicksilver	ug/l	0,089	0,140	0,060	0,012	0,020	0,010
Kadmium	ug/l	0,12	0,16	0,08	0,006	0,020	0,001
Bly	ug/l	3,5	5,6	2,1	0,08	0,09	0,08
Koppar	ug/l	59	72	51	3,5	4,9	3,0
Krom	ug/l	2,7	3,8	1,8	0,23	0,30	0,20
Nickel	ug/l	3,2	4,2	2,5	2,8	3,2	2,4
Zink	ug/l	101	150	77	7,3	9	6,0

Massflöden i vatten

		Inkommande avloppsvatten	Utgående Vatten ⁴	Procentuell Avskiljning %
Fosfor	ton	35,1	1,4	95,9
Kemisk syreförbrukning	ton	3399,7	321,9	90,5
Biologisk syreförbrukning	ton	2186,4	62,0	97,2
Totalkväve	ton	259,8	58,2	77,6
Ammoniumkväve	ton	180,0	39,9	77,8
Kvicksilver	kg	0,79	0,11	86,2
Kadmium	kg	1,04	0,06	94,0
Bly	kg	33	0,73	97,7
Koppar	kg	516	31,16	94,0
Krom	kg	25	2,09	91,6
Nickel	kg	29	24,63	15,3
Zink	kg	893	63,26	92,9

¹ Obehandlat avloppsvatten

² Avloppsvatten som genomgått hela den ordinarie behandlingsprocessen.

³ Samlat utgående vatten där både det vatten som genomgått ordinarie behandling och förbilett vatten ingår.

⁴ TOC analyseras på ett veckoprov under månaden, normalt första hela veckan i månaden.

Slam - Analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller

Tungmetaller och näringsämnen, veckoprover ⁵

Vecka	Gränsvärde enligt SFS 1998:944 (mg/kg TS)	27	28	29	30	
Bly	100	23	24	25	25	
Kadmium	2	0,71	0,71	0,71	0,85	
Koppar	600	410	390	420	410	
Krom	100	33	30	38	36	
Nickel	50	23	21	25	27	
Zink	800	680	660	680	670	
Kvicksilver	2,5	0,6	0,65	0,56	0,5	
Silver	-	1,8	1,7	2	1,6	
Vismut	-	5,83	4,58	5,72	5,39	
Torrsubstans (%)		26,5	25,9	26,9	25,1	
Kväve (g/kg)		43	41	43	44	
Amonium-N (g/kg)		13	13	12	12	
Fosfor tot (g/kg)		27	25	27	27	
Total mängd (ton)		1058	996	838	815	

Organiska miljöanalyser, kvartalsprov

	Riktvärde enligt NV Rapport 4418 (mg/kg TS)	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Nonylfenol	50	8,6	7,9		
PCB Summa 7 st	0,4	0,028	0,034		
PAH Summa 6 st*	3,0	1,5	0,95		
LAS (linjära alkylsulfonater)	-	900	920		

* benso(a)pyren, benso(b + k)fluoranten, benso(ghi)perylene, fluoranten, Indeno(1,2,3-cd)pyren

Metaller, kvartalsprov⁶

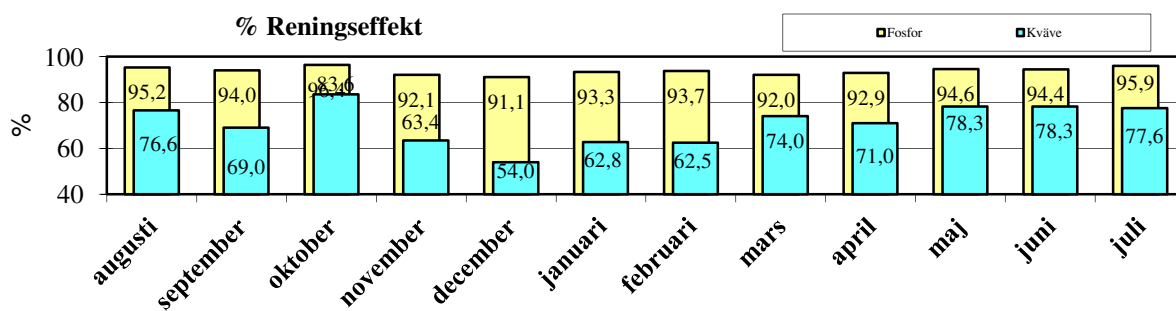
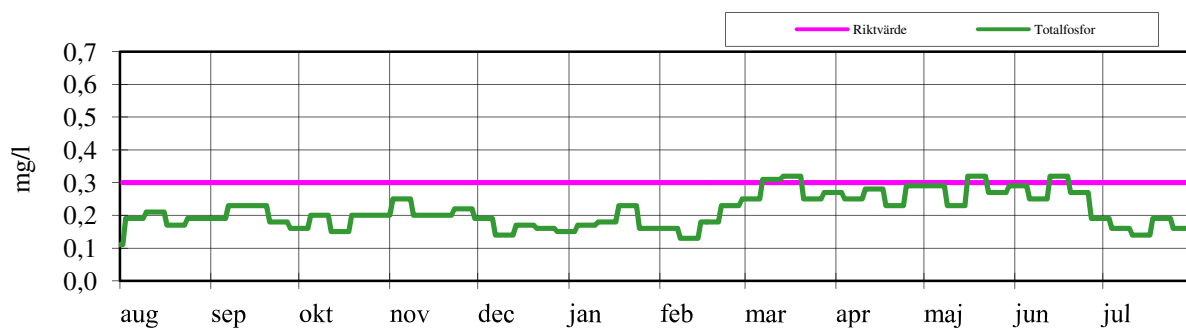
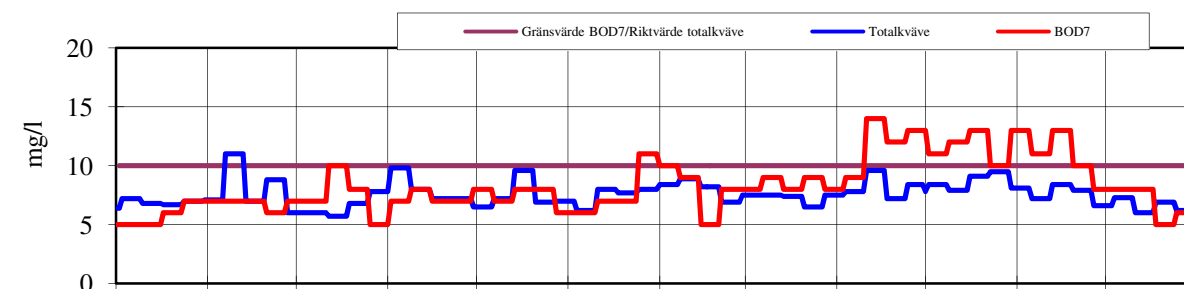
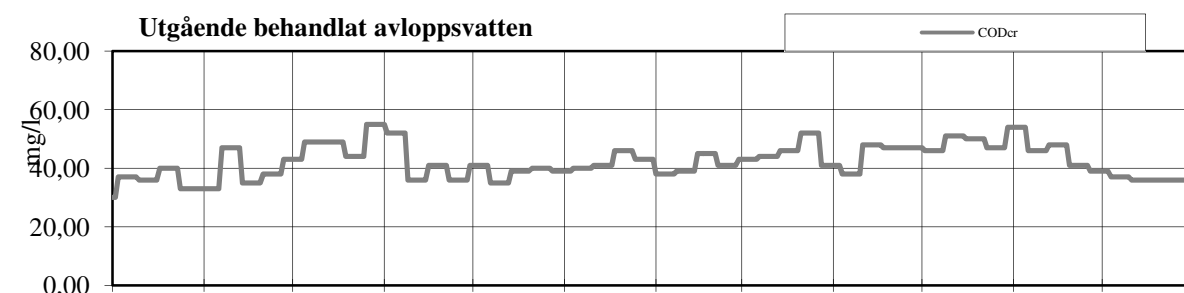
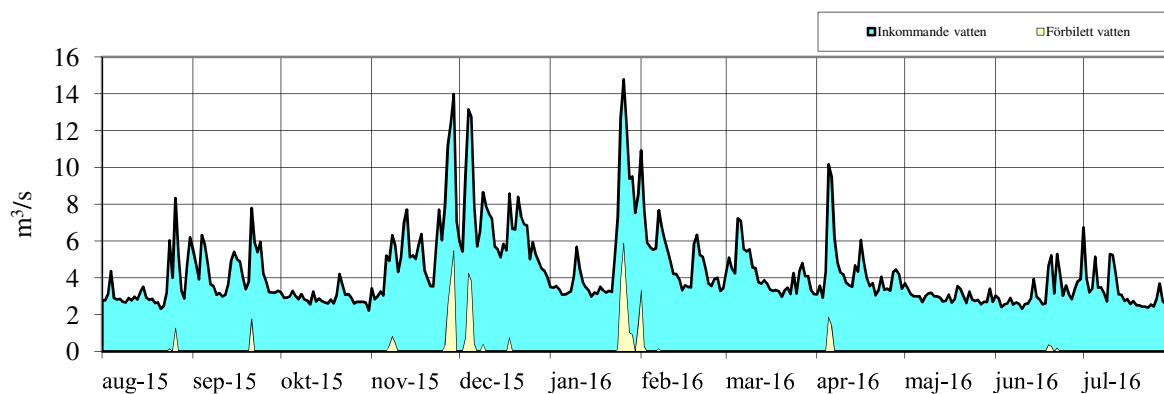
		Kvartal 1 mg/kg TS	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Al	aluminium	43600	39300		
As	arsenik	3,9	3,34		
Au	guld	0,261	0,284		
B	bor	11,7	10,1		
Ba	barium	300	316		
Be	beryllium	1,1	0,981		
Ce	cerium	45,5	41,1		
Co	kobolt	6,55	6,93		
Cs	cesium	1,49	1,3		
Dy	dysprosium	3,2	3,02		
Er	erbium	1,77	1,71		

⁵ Analyserna är utförda på samlingsprov från en vecka och är utförda vid ackrediterat laboratorium

⁶ Analyserna är utförda på samlingsprov från månaderna som ingår i kvartalet och är utförda vid ackrediterat laboratorium

Eu	europium	0,619	0,551		
Ga	gallium	7,96	6,86		
Gd	gadolinium	3,91	3,3		
Ge	germanium	5	<5		
Hf	hafnium	1,42	1,55		
Ho	holmium	0,651	0,62		
In	indium	0,04	<0.04		
Ir	iridium	0,01	<0.02		
La	lantan	27,8	24,7		
Li	litium	6,74	5,64		
Lu	lutetium	0,24	0,232		
Mn	mangan	356	385		
Mo	molybden	4,41	5,75		
Na	natrium	3010	3230		
Nb	niob	5,24	5,41		
Nd	neodym	23,3	21,5		
Pd	palladium	0,05	<0.1		
Pr	praseodym	6,16	5,59		
Pt	platina	0,0239	<0.02		
Rb	rubidium	32,3	33,7		
Re	rhenium	0,01	<0.02		
Rh	rodium	0,05	<0.1		
Ru	rutenium	0,05	<0.1		
S	svavel	8460	8390		
Sb	antimon	2,44	1,89		
Sc	skandium	2,94	2,89		
Se	selen	1,38	1,63		
Si	kisel	52900	63500		
Sm	samarium	4,06	3,91		
Sn	tenn	12,8	29		
Sr	strontium	105	119		
Ta	tantal	0,389	0,403		
Tb	terbium	0,51	0,492		
Te	tellur	0,2	<0.5		
Th	torium	4,92	5,08		
Ti	titan	1950	2140		
Tl	tallium	0,188	0,184		
Tm	tulium	0,251	0,241		
U	uran	7,01	5,82		
V	vanadin	29,6	31,4		
W	volfram	7,85	6,17		
Y	yttrium	18,8	16,3		
Yb	ytterbium	1,58	1,56		
Zr	zirkonium	60,2	55,2		

Diagram, vattenanalyser, flöden och reningseffekt

Fredrik Davidsson, Liza Wellsjö,
Lars Nordén

Rapport från Uppströmsenheten

Information om händelser från 2016-05-08 till 2016-09-16

Tillståndsprocesser enligt Miljöbalken

Förhandlingar i Mark- och Miljödomstolen angående RGS 90: ansökan om tillstånd för utökad verksamhet genomfördes 13-14 september. RGS 90 i Arendal hanterar och behandlar massor av olika slag, bl a farligt avfall. Avlopp, förutom sanitärvatten, avleds till Arendalstunneln för vidare avledning till Göta Älv. Vi (=Gryaab/K&V, Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen) accepterade bolagets förslag på utsläppsvärden för metaller mineralolja mm. Vi fick dessutom igenom krav på flödesproportionell provtagning och analys av PAH och TOC i nuvarande och efter utbyggnaden tillkommande provtagningspunkt. Dessutom åtar sig RGS 90 att initialt två ggr per år köra ett ALS-paket, Envipack, som innehåller metaller, mineraloljor, aromater, PCB, BTEX, klorbensener, klorerade alifater och klorfenoler. Komplettering av paketet med AOX och Microtox.

Dock blev det ingen provotid som bolaget ursprungligen begärt, bolaget ansåg sig nu ha tillräckligt underlag för slutliga villkor. Utom för PAH och TOC som ju är nya parametrar och där det bara fanns tre respektive ett värde analyserat. Förslaget blev att man i tre år och sex månader kör med värdet 2 µg/l PAH och 20 mg/l TOC . Om detta visar sig för högt satt ska tillsynsmyndigheten ha rätten att sänka värdet och de ska fastställa värden om tre år och sex månader. Förslaget accepterades av Länsstyrelsen, Miljöförvaltningen och Gryaab/Kretslopp och vatten. Dom i Miljödomstolen beräknas komma inom tre månader.

Volvo Personvagnar AB, har överklagat Mark- och miljödomstolens dom om slutliga villkor för utsläpp till vatten. Mark- och miljööverdomstolen har lämnat provningstillstånd. Vi har tillsammans med Kretslopp och vatten och Magnusson Advokatbyrå författat synpunkter på bolagets överklagande. Dessa lämnades till MÖD den 2 september.

Volvo Personvagnar AB har lämnat en anmälan om flytt av fordonstvätt, verkstad och däcktvätt från TÄ vid Volvo City som ska rivas till en nybyggd byggnad. I anmälan framgår att bolaget vill dra ihop vattenströmmar från både verkstadsytor och däcktvätt till fordonstvättens reningsverk. Våra synpunkter i ärendet är att golvavlopp från verkstaden måste förses med separat oljeavskiljning och däcktvättens vatten måste renas separat eller köras bort som farligt avfall. Vi har också i yttrandet skrivit vilka utsläppsvärden som bör gälla för fordonstvätten.

BIM Kemi AB har till mark- och miljödomstolen skickat in provotidsutredning samt förslag till villkor. Vi har getts tillfälle att yttra oss om behovet av kompletteringar i utredningen, men då vi haft en dialog med företaget redan innan utredningen skickades till mark- och miljödomstolen så hade vi inte fler synpunkter på kompletteringar.

Bilia Personbilar AB har gjort en anmälan om ändring av verksamheten och ny reningsanläggning på Norra Långebergsgatan. Vi har yttrat oss om att uppgifterna i anmälan är bristfälliga samt att bolaget i anmälan och i kompletterande handlingar uppger olika uppgifter om bl.a. maxflöde och kapacitet.

Mjuk Biltvätt Sverige AB har gjort en anmälan om ny verksamhet i Sisjön. Vi ställer oss frågande till att samtliga tvättkemikalier finns med på Naturskyddsföreningens lista över godkända tvättmedel, alternativt är svanenmärkta, så som bolaget uppger.

Utsläpp

Vid analys av processkondensatet som går till Gryaab från **GoBigas** upptäcktes den 22/8 **förhöjda halter tunga tjäror**, det rörde sig framförallt om Antracene, Pyrene, Chrysene och tyngre komponenter och halten var omkring 10ppm. Rapport om händelse och åtgärder från Göteborg Energi kommer.

Från maj t.o.m. augusti har **flera massflödesöverskridanden av krom** detekterats i inkommande vatten till Ryaverket. Fler än hälften av överskridandena har inte kunnat härledas till en viss provtagningsstation. Provtagningsstation Norr har varit ur drift hela den här perioden och därför försvårat spårningen. Uppströmsenheten gjorde 2015 ett försök att spåra krom utan att lyckas. Vi har nu i september tagit beslutet att göra **ett nytt försök att spåra krom**.

Övrigt

Sahlgrenska Universitetssjukhus har utvärderat de senaste årens analyser på utgående spillvattenvatten från sjukhuset och lämnat ett förslag till förändring provtagningsrutin till tillsynsmyndigheten. Vi har fått möjlighet att lämna synpunkter vilket vi har gjort. Våra synpunkter är i korthet att den föreslaget minskade provtagningsfrekvensen avseende BOD₇, COD_{Cr} och BTEX anser vi vara motiverat medan vi anser att den föreslagna minskningen av provtagningsfrekvens avseende AOX och Hg inte kan anses rimligt och där vill vi att provtagningsfrekvensen lämnas oförändrad.

Vi har tagit del av och yttrat oss positivt angående en anmälan om kvicksilversanering i samband med en ombyggnation på **Sahlgrenska Universitetssjukhuset**.

Vi har också yttrat oss positivt över **kvicksilversaneringar** på två tandläkarkliniker i Göteborg. Vi ska försöka närvara vid saneringen på Kortedala Torg i oktober för att bättre skapa oss en uppfattning om hur en kvicksilversanering faktiskt går till i verkligheten.

Vi har närvarat vid periodisk besiktning hos **Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB**, Bohus. Företaget analyserar sedan flera år kvicksilber på dygnsprover och rapporterar dessa till oss veckovis. De senaste åren visar analyserna på <0,2 mg/l och företaget ställer sig nu frågande till om man behöver fortsätta med dygnsprover. Vi har begärt in en sammanställning över analysresultaten för de senaste 6 månaderna för att få ett bättre underlag innan vi fattar beslut i frågan.

Vi har yttrat oss gällande **förslag på ny reningsanläggning hos Pågen**. Företaget har beslutat att stoppa alla utsläpp till avloppsnätet av den degslurry som man misstänker är orsaken till att reningen idag inte fungerar. Detta ska ske senast den 19 september 2016. Genom att separera degslurryn är det möjligt att befintlig fettavskiljare är tillräcklig och endast behöver kompletteras med pH-justering. Företaget ska utreda detta under september-oktober.

Vi har deltagit tillsammans med Miljöförvaltningen i ett **tillsynsbesök hos Göteborgs Förnickling och Förkromning HB**. Detta är den enda kvarvarande mindre galvanisk ytbehandlare i Göteborg med

mycket handarbete med att t ex slipa och förkroma bil- och motorcykeldelar. Bolaget drivs av en god vilja att följa moderna miljölagar men kan ibland gå lite vilse i de administrativa irrgångarna. Besöket avslutades i full endräkt och med ett antal mindre skriftliga påpekanden från Miljöförvaltningen.

Lars Nordén har **tillfälligt uppstått från pensionärlivet** till dess att en ersättare för Carina Blid som har slutat på Gryaab har anställts. Carina tillbringar numera sina dagar på Havs- och Vattenmyndigheten. Rekryteringen för att ersätta Carina pågår.

Vi har haft en **diskussion** som egentligen inte avslutats med **Svenskt Vatten** om vilka möjligheter Vattentjänstlagen ger beträffande uppströmsarbete. Vi menar att man kan arbeta så som man gjort i Göteborg i drygt 50 år, d v s att man kan ställa krav gällande föroreningsinnehåll i interna delflöden hos t ex en industri. Vilket för övrigt är förutsättningen för ett effektivt Revaq-arbete. Svenskt Vatten hävdar i olika sammanhang att krav bara kan ställas i anslutningspunkten till kommunens avloppssystem. Några prejudicerande domar finns inte och något formellt överklagande i Gryaab-regionen enligt va-lagstiftningen har inte förekommit.

Efter överenskommelse så har Kretslopp och vatten **tagit över ansvaret för hanteringen av fettavskiljare** från och med den 1 juli 2016.

PoP
Bosse Enström

Lägesrapport

EN2013, Förbättrad kvävereringskapacitet

Projektering

Projektering pågår av:
Ventilationskanal och skorsten från avsugning ovan yta i EN-bassänger.

Genomförande av entreprenader

Pågående arbeten:

BE04: EN-bassänger och tätt DC-hus är klart och slutbesiktigat. Byggarbeten med tätskikt och skyddsbetong på betongvalv ovan kulvertar pågår.

ME02 Installation av rörsystem, pumpar och instrument: Installationsarbetet är klart.

ME03 Blåsmaskiner, rör och armaturer: Installationsarbeten är klart.

ME04A Luftarutrustningen: Installationsarbeten är klart.

ME05 Luckor: Alla luckor är monterade på plats. Justeringsarbeten pågår.

EE01 Elentreprenad: Installationsarbeten pågår.

VE01 Ventilationsentreprenad: Installationsarbeten är klart.

RE02 Sprinkler: Entreprenaden är slutbesiktigad och klar.

RE01 Rörentreprenad: Installationsarbeten pågår.

LE01 Lyftutrustning: Installationsarbeten är klart.

ME04B Bärare till EN: Påfyllning av bärare pågår.

ME09 Kemikaliedosering: Montagearbeten pågår.

BE Markentreprenad pågår och utförs av HA Bygg.

Upphandling

ML02 Omrörare är beställd av Indutech.

Tider

Start av provdrift av EN anläggning är senarelagd med tre månader och bedöms att starta i november 2016. Markentreprenad samordnas med byggande av driftscentralen. Mark runt EN-bassänger beräknas vara klart under 2017. Målning utomhus och plantering av växter startar under våren 2017.

Risk, säkerhet och hälsa

Det mesta av montagearbetet är klart och det är mindre entreprenörer på plats nu.

Antalet konsulter som hjälper till med bygglösning har minskats ned. Inga incidenter eller tillbud har rapporterats under senaste perioden.

Ekonomi

Totalt har fakturerats ca 258 mkr och beställts för 315 mkr i projektet till och med 2016-08-26. Slutprognosen för projektet är oförändrad och inom 360 mkr.

PoP
Mats Strandberg

Lägesrapport för projekt Lokaler 2009 DC

Projektet är uppdelat i tre huvudentreprenader:

- BE01, schaktentreprenad
- BE04, tätt hus (platsgjuten betong, prefabstomme, tak och fönster)
- BE06, stomkomplettering samt alla installationer

BE01: Godkändes vid slutbesiktning 2014-07-04.

BE04: Godkändes vid slutbesiktningen 2016-05-27.

BE06: Är upphandlad inom ramen för budget. Entreprenören är HA Bygg som utförde BE04 på ett bra sätt.

Projektläget

PCB-saneringen av centralbyggnadens trappfönster blev klar i april, slutredovisades i juni till Länsstyrelsen som godkände redovisningen i juli.

Markarbetet runt de nya EN-bassängerna och nya DC följer plan.

Stomkompletteringsentreprenaden av DC följer plan.

Stämmingsansökan av grundläggning skickades den 24 maj till Stockholms Tingsrätt. Skadan är 1,1 Mkr.

Reklamation av pågjutning bjälklag skickades 27 juni till Ramböll. Skadan bedöms uppgå till ca 0,5 Mkr.

Ekonomi

Ursprunglig budget för projekt DC som beslutades på skisskalkyler 2012 var 74 mkr.

I juni 2014 när DC till stora delar var färdigprojekterad, så reviderades budget till 105 mkr varav 1,9 mkr utgörs av reserv för oförutsätt och 6 mkr för index (prisutveckling) sedan kalkyl 2012.

Totalt har fakturerats 53,5 Mkr t.o.m. 2016-08-31 och beställningarna uppgår till ca. 90 Mkr.

Slutprognosen för projektet är oförändrad och inom 105 mkr.

Tidplan

Planeringen för projektet är i dagsläget:

- Markarbetet runt de nya EN-bassängerna och nya DC följer plan och bedöms bli klart sommaren 2017.
- Stomkompletteringsentreprenaden av DC följer plan och bedöms bli klar sommaren 2017.
- DC bedöms vara klar för inflyttning efter sommaren 2017.

Projekt P15X010 Flyktväg Röda Sten

Innehåll

Bakgrund	1
Genomförande	2
Tidplan	3
Ekonomi	3

Bakgrund

Gryaab har två avloppsledningar som korsar Göta Älv vid Älvsborgsbron, dessa ledningar är till för att transportera avloppsvatten från brukare till avloppsreningsverket, Ryaverket. Ledningarna transporterar i genomsnitt 2,5m³ avloppsvatten i sekunden, vid regnväder upp till 8-10m³ i sekunden. Ledningarna installerades för 40år sedan, 1974. Länsstyrelsen har ålagt Gryaab att kontrollera ledningarnas status, varför besiktning behöver utföras.

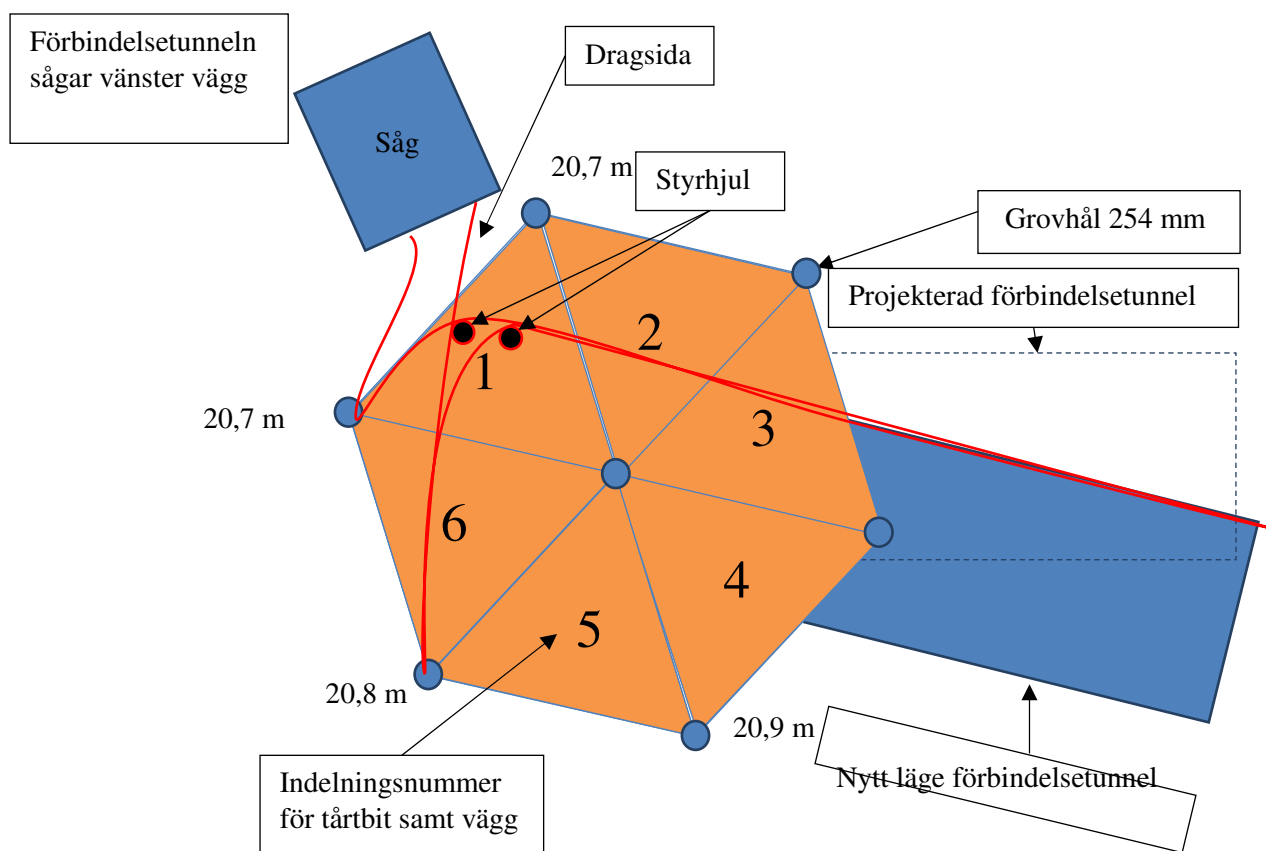
Länsstyrelse har ålagt Gryaab att ledningar under älven måste inspekteras för att säkerställa överföringskapacitet till Gryaab. För att kunna genomföra detta arbete på ett säkert sätt ur arbetsmiljö perspektiv måste en alternativ utgång från tunneln byggas.

Projektet med att bygga separat flyktväg har nu kommit till genomförandefasen och denna rapport redovisar det nu aktuella läget.

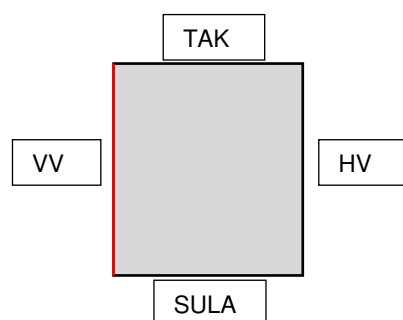
Genomförande

Entreprenaden startade den 1 februari 2016. Entreprenaden kommer att i största möjliga mån drivas utan sprängning. Metoden är att vajersåga och lyfta berget i lagom bitar med mobilkran. Allt arbete sker från mark nivå.

Nu har arbetet med att ta ut den horisontella tunneln påbörjats. 4st sågsnitt har gjorts. Vecka 36 kommer vi börja dra ut berget i schaktet och där dela biten i mindre bitar för att sedan lyfta upp dom till marknivå. Se nedan bild på hur planering av sågsnitt gjorts.

Tvärsektion tunnel sett från schaktet

Tidplan

Schaktentrepnaden beräknas vara klar i oktober 2016. Efter detta byggs en byggnad ovan mark för utgången.

Samtidigt installeras ventilation och el. Slutbesiktning och invigning i december 2016.

Ekonomi

Projektet går enligt budget, se nedan sammanställning. Totalt har fakturerats ca 14,4 mkr till och med augusti 2016. Slutprognosen för projektet är oförändrad och inom 30,2 mkr.

Gryaab AB

Mats Benkel/Projektledare

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-05-31	0109/16	Upphandling - EN2013-ML02 - leverans av omrörare till efternitrfikation	Tilldelningsbeslut	Gryaab AB / Indutec i Veddige AB, Stamo Maskin AB, Sulzer Pump Solutions Sweden AB	Christina Nilsson
2016-05-31	0111/16	Delegationer vid frånvaro	David l'Ons är TF AC på UKM 20160801-0812	Gryaab AB	Line Norlin
2016-05-31	0111/16	Delegationer vid frånvaro	Fredrik Davidsson är TF AC på UKM 20160725-29	Gryaab AB	Line Norlin
2016-05-31	0111/16	Delegationer vid frånvaro	Susanne Tumlin är TF AC på UKM 20160617-0701	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-02	0105/16	COWI AB - riskanalyskonsult	Avtal - riskanalyskonsult 2016	COWI AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-02	0107/16	Midroc Project Management AB	Avtal - riskanalyskonsult 2016	Midroc Project Management AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-05	0109/16	Upphandling - EN2013-ML02 - leverans av omrörare till efternitrfikation	Anbud - samtliga sökanden	Indutec i Veddige AB, Stamo Maskin AB, Sulzer Pump Solutions Sweden AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-08	0059/16	Servitut och ledningsrätter 2016	Underrättelse om avslutad förrättning - Syrhåla 2:1-2 m fl - ärendenr O156924	Lantmäterimyndigheten i	Doug J Lumley;Sven-Ove Pettersson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
				Göteborgs stad / Gryaab AB	
2016-06-09	0077/16	Styrelseprotokoll 2016	Protokoll Nr 2/2016 - sammanträdesdatum 2016-04-22	Gryaab AB	Anders Åström;Ellinor Günther;Mina Karimi
2016-06-09	0102/16	Hantering av brandfarliga varor	Beslut om avsyning före beviljande av tillstånd samt bilaga med mottagningsbevis	Räddningstjänsten Storgöteborg / Gryaab AB	Doug J Lumley;Sven-Ove Pettersson
2016-06-09	0108/16	Neste Jacobs AB	Avtal - riskanalyskonsult 2016	Neste Jacobs AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-10	0106/16	Lloyd's Register Consulting - Energy AB	Avtal - riskanalyskonsult 2016	Lloyds Register Consulting - Energy AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-10	0145/16	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaabs månadsrapport april 2016	Gryaab AB	Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris
2016-06-13	0051/16	Utlandsresor 2016	Österrike - Amstetten - 2 dagar v.34 eller v.35	Gryaab AB	Anders Åström
2016-06-13	0058/15	Kemikalieinspektionen, KEMI	Avgiftsbeslut kemikalieavgift och årsavgift för bekämpningsmedel 2016	Kemikalieinspektionen / Gryaab AB	Doug J Lumley
2016-06-13	0109/16	Upphandling - EN2013-ML02 - leverans av omrörare till efternitrfikation	Kontroll av eventuellt överklagande	Gryaab AB / Förvaltningsrätten	Christina Nilsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-06-13	0146/16	Interna rapporter	Gryaab_rapport 2016:3 - Försanering Kvicksilver - Behov av sanering av avloppsledningar från tandläkarkliniker	Gryaab AB	
2016-06-14	0105/15	Merck Millipore	Serviceavtal SC-024155-3 - förnyelse av avtal SC-024155- 2 - gällande f rom 2016-06-01	Merck Millipore / Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-14	0118/16	Myndigheten för yrkeshögskolan	Avsiktsförklaring för medverkan i utbildningen "Dritftekniker biogas och vattenrening"	Gryaab AB / Myndigheten för yrkeshögskolan (MyH)	Doug J Lumley
2016-06-15	0100/16	HP - Hewlet Packard Sverige AB	Supportavtal 8801E386AC - HPE Systemunderhåll	Gryaab AB / Hewlet Packard AB	Christina Nilsson;Mikael Berling
2016-06-15	0111/16	Delegationer vid frånvaro	VD-delegation - juli 1	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-15	0111/16	Delegationer vid frånvaro	VD-delegation - juli 2	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-15	0111/16	Delegationer vid frånvaro	VD-delegation - juli 3	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-15	0111/16	Delegationer vid frånvaro	VD-delegation augusti	Gryaab AB	Line Norlin

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-06-16	0101/16	Polisanmälningar 2016	Polisrapport klotter - Bräcke	Polisen / Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2016-06-16	0109/16	Upphandling - EN2013-ML02 - leverans av omrörare till efternitrfikation	Inköpsorder 16000946	Gryaab AB / Indutec i Veddige AB	Christina Nilsson
2016-06-17	0111/16	Delegationer vid frånvaro	OFR ersätter DLU 18-24 juli	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-17	0111/16	Delegationer vid frånvaro	RWA ersätter DLU 25-31 juli	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-17	0111/16	Delegationer vid frånvaro	AJO ersätter DLU 1-14 augusti	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-20	0111/16	Delegationer vid frånvaro	BEN ersätter KSA 4-13 juli 2016	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-20	0111/16	Delegationer vid frånvaro	DOH ersätter KSA 28/7 - 9/8 2016	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-21	0104/16	AFA försäkring	Anslutningsavtal - IA-systemet	Gryaab AB / AFA Försäkringar AB	Christina Nilsson
2016-06-22	0111/16	Delegationer vid frånvaro	JEI ersätter SOP som AC-TF v29-v30, 2016	Gryaab AB	Line Norlin

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-06-22	0119/16	En trygg dricksvattenförsörjning SOU 2016:32	Remiss - En trygg dricksvattenförsörjning SOU 2016:32	Göteborgs kommunstyrelse Näringsdepartementet / Gryaab AB	Anders Åström
2016-06-22	0122/16	Upphandling - Entreprenad - VE1 Luftbehandling - SA Slamavvattning 2016	Administrativa föreskrifter	Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-22	0123/16	Upphandling - Entreprenad - RE1 Rörinstallationer - SA Slamavvattning 2016	Administrativa föreskrifter	Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-06-23	0111/16	Delegationer vid frånvaro	MBG ersätter SOP som AC-TF v30, 2016	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-23	0146/16	Interna rapporter	Gryaab_rapport 2016:4 - ModellEN – dynamisk processmodellering av olika körsätt med ny nitrifikationsanläggning i drift. Resultat och utvärdering	Gryaab AB	
2016-06-27	0111/16	Delegationer vid frånvaro	RWA ersätter DLU 28/6	Gryaab AB	Line Norlin
2016-06-28	0103/16	Upphandling - riskanalyskonsult 2016	Tilldelningsbeslut	Gryaab AB / Cowi AB, Lloyds Register Consulting-Energy AS, Midroc Project Management AB, Neste Jacobs AB, Processus AB, Reinertsen Sverige AB, Rejlers	Christina Nilsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
				Sverige AB, Siltech AB, Sweco Industry AB, WSP Sverige AB, ÅF Infrastructure AB	
2016-06-28	0110/16	Emerson Process Management AB	Serviceavtal - DeltaV processdatorsystem - 2016.07.01-2021.06.30	Gryaab AB / Emerson Process Management AB	Christina Nilsson
2016-06-28	0145/16	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaabs månadsrapport för maj 2016	Gryaab AB	Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris
2016-06-29	0102/16	Hantering av brandfarliga varor	Avsyningsbevis	Räddningstjänsten Storgöteborg / Gryaab AB	Doug J Lumley;Sven-Ove Pettersson
2016-06-29	0121/16	Bentley Systems	Bentley Select program CLA# 10418757	Bentley Systems / Gryaab AB	Christina Nilsson;Mikael Berling;Sven-Ove Pettersson
2016-06-29	0157/16	Förfrågningar och synpunkter via Gryaabs hemsida och via direkt e-post	Fråga och svar - statistik regionala miljömål	Kungälv kommun / Gryaab AB	Ellinor Günther
2016-06-30	0061/15	Planärenden 2015	Begäran om fastställelse - Hamnbanan Eriksberg-Pölsebo - bandel 603 - TRV 2015/11187	Trafikverket / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson
2016-06-30	0090/15	eWork Scandinavia AB	Avropsavtal - Konsultstöd Arbetsmiljöingenjörstjänster - eWork avtalsnummer 85124	eWork / Gryaab AB	Mikael Berling

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-06-30	0090/15	eWork Scandinavia AB	Avropsavtal - Konsultstöd Arbetsmiljöingenjörstjänster - eWork avtalsnummer 89366	eWork / Gryaab AB	Mikael Berling
2016-06-30	0112/16	Circle K (Statoil Fuel & Retail Sverige AB)	Avtal om sekretess	Gryaab AB / Circle K (Statoil Fuel & Retail Sverige AB)	Christina Nilsson;Karin van der Salm
2016-07-04	0077/16	Styrelseprotokoll 2016	Protokoll Nr 3/2016 - sammanträdesdatum 2016-06- 17	Gryaab AB	Anders Åström;Ellinor Günther;Mina Karimi
2016-07-04	0111/16	Delegationer vid frånvaro	RWA ersätter DLU 5/7	Gryaab AB	Line Norlin
2016-07-04	0113/16	Förstudie/kartläggning av it- system i Göteborgs stad	Svar på förstudie/kartläggning av it-system i Göteborgs stad	Stadsrevisionen Gryaab AB / Göteborgs stad	Mikael Berling
2016-07-07	0101/16	Polisanmälningar 2016	Polisrapport - försök till bedrägeri	Polisregion Väst Polismyndigheten / Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2016-07-07	0101/16	Polisanmälningar 2016	Underrättelse om beslut - försök till bedrägeri	Polisregion Väst Polismyndigheten / Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2016-07-12	0117/16	Textilia Tvätt & Textilservice AB	Uppsägning av avtal 2016	Gryaab AB / Textilia Tvätt & Textilservice AB	Christina Nilsson
2016-07-12	0120/16	Arbetsmiljöronder	Område 5 - 2016.04.26	Gryaab AB	Anders Åström

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-07-12	0157/16	Förfrågningar och synpunkter via Gryaabs hemsida och via direkt e-post	Fråga och svar - reningsgrad av mikroplaster	Sektor för samhällsbugnad, Härryda via Göteborgs stad / Gryaab AB	Ellinor Günther
2016-07-13	0093/16	Berendsen	Tvättservice - underavtal till IK16193-01	Berendsen / Gryaab AB	Christina Nilsson;Jesper Normén
2016-07-18	0146/16	Interna rapporter	Gryaab_rapport 2016:7 - Silver till Ryaverket	Gryaab AB	
2016-07-18	0146/16	Interna rapporter	Gryaab_rapport 2016:6 - Lokalisering reningsverk	Gryaab AB	
2016-07-26	0116/16	Majorna 140:22 - utrymningsbyggnad/dykarledning Röda sten	Lägenhetsarrende 131-0002-01	Higab AB / Gryaab AB	Christina Nilsson;Mats Benkel;Sven-Ove Pettersson
2016-07-26	0157/16	Förfrågningar och synpunkter via Gryaabs hemsida och via direkt e-post	Fråga och svar - tillgång till ritningar och avlopp	Gösta Zachrisson privatperson / Gryaab AB	Ellinor Günther
2016-07-28	0119/16	En trygg dricksvattenförsörjning SOU 2016:32	Remissvar - En trygg dricksvattenförsörjning SOU 2016:32	Gryaab AB / Näringsdepartementet, Göteborgs kommunstyrelse	Anders Åström
2016-08-05	0145/16	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaabs månadsrapport för juni 2016	Gryaab AB	Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris
2016-08-12	0127/16	Upphandling - Entreprenad -	Anbud - samtliga aktörer		Christina Nilsson;Malin Olsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		ME2 Rör och armaturer - SA Slamavvattning 2016		SK Licenssvets, Rodoverken AB, Purac AB, Imtech VS- teknik, Aquasvea / Gryaab AB	
2016-08-15	0127/16	Upphandling - Entreprenad - ME2 Rör och armaturer - SA Slamavvattning 2016	Anbudsöppning	Gryaab AB	Christina Nilsson;Malin Olsson
2016-08-16	0127/16	Upphandling - Entreprenad - ME2 Rör och armaturer - SA Slamavvattning 2016	Tilldelningsbeslut	Gryaab AB / SK Licenssvets, Rodoverken AB, Purac AB, Imtech VS-teknik, Aquasvea	Christina Nilsson;Malin Olsson
2016-08-16	0153/16	Begäran om allmänna handlingar	Begäran och svar - konsulter inom sociala medier	Andreas Bengtsson privatperson, via Göteborgs kontaktcenter / Gryaab AB	Anders Åström
2016-08-17	0157/16	Förfrågningar och synpunkter via Gryaabs hemsida och via direkt e-post	Fråga och svar - översvämmat avlopp i källare	Emil Larsson privatperson / Gryaab AB	Ellinor Günther
2016-08-18	0111/16	Delegationer vid frånvaro	RWA ersätter DLU 19/8-16	Gryaab AB	Line Norlin
2016-08-22	0066/15	Sodexo - Fruktleveranser	Uppsägning av avtal	Gryaab AB / Sodexo AB	Christina Nilsson
2016-08-22	0122/16	Upphandling - Entreprenad - VE1 Luftbehandling - SA Slamavvattning 2016	Anbudsöppning	Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-08-22	0122/16	Upphandling - Entreprenad - VE1 Luftbehandling - SA	Upphandling avbryts pga		Christina Nilsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		Slamavvattning 2016	avsaknad av anbud	Gryaab AB	
2016-08-22	0123/16	Upphandling - Entreprenad - RE1 Rörinstallationer - SA Slamavvattning 2016	Upphandling avbryts pga avsaknad av anbud	Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-08-22	0123/16	Upphandling - Entreprenad - RE1 Rörinstallationer - SA Slamavvattning 2016	Anbudsöppning	Gryaab AB	Christina Nilsson
2016-08-25	0070/15	Projekt - Flyktväg Röda Sten	Beslut om byggloc och startbesked	Stadsbyggnadskontoret Göteborgs stad / Gryaab AB	Mats Benkel
2016-08-25	0157/13	Underavtal städtjänster daglig städning	Avtalsförlängning t om 2017-04-30	Gryaab AB / Sodexo	Christina Nilsson
2016-08-29	0127/16	Upphandling - Entreprenad - ME2 Rör och armaturer - SA Slamavvattning 2016	Kontroll av eventuellt överklagande	Gryaab AB / Förvaltningsrätten	Christina Nilsson;Malin Olsson
2016-08-30	0172/14	Reklambyråtjänst_upphandling 2014	Förlängning av ramavtal - ny avtalsperiod: 2017.01.01 - 2017.12.31	Gryaab AB / Kreation Reklambyrå	Christina Nilsson
2016-08-31	0126/16	Fruktbudet i Norden AB	Köpe- och leveransavtal - start 2107-01-02	Gryaab AB / Fruktbudet i Norden AB	Christina Nilsson
2016-08-31	0145/16	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaab's månadsrapport för juli 2016	Gryaab AB	Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris
2016-09-01	0124/12	Västlänken - en järnvägstunnel	Granskningsyttrande från		Sven-Ove Pettersson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		under Göteborg	Gryaab om Västlänkens passager av Gryaabs tunnlar	Gryaab AB / Trafikverket	
2016-09-01	0124/16	Anslutning av spillvatten _Alingsås via Lerums kommun	Avtalsperiod t om 2031-12-31 (inkl. tidigare villkor)	Lerums kommun / Gryaab AB	Anders Åström;Christina Nilsson;Doug J Lumley;Sven-Ove Pettersson
2016-09-02	0056/14	Skrotnings-, reparations- och underhållsarbeten i berganläggning	Förlängning av ramavtal - ny avtalsperiod: 2016.12.01 - 2017.11.30	Gryaab AB / BESAB AB	Christina Nilsson
2016-09-02	0059/16	Servitut och ledningsrätter 2016	Lantmäterisammanträde avseende fjärrvärmelesningar inom Bräcke 729:179 m fl fastigheter	Lantmäterimyndigheten i Göteborgs stad / Gryaab AB	Doug J Lumley;Sven-Ove Pettersson
2016-09-05	0111/16	Delegationer vid frånvaro	OFR ersätter DLU 6-7/9	Gryaab AB	Line Norlin
2016-09-06	0125/16	Ändringsanmälningar till Länsstyrelsen, Miljöskydds enheten	Anmälan om ändring av nödavledning vid ras i tunnel, Gryaab.	Gryaab AB / Länsstyrelsen Västra Götalands län	Karl-Emil Videbris
2016-09-07	0061/16	Planärenden 2016	Synpunkt - TRV 2013/83277	Gryaab AB / Trafikverket	Sven-Ove Pettersson
2016-09-09	0101/16	Polisanmälningar 2016	Polisrapport klotter - Bräcke	Polisregion Väst Polismyndigheten / Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2016-09-09	0157/16	Förfrågningar och synpunkter via Gryaabs hemsida och via direkt e-post	Fråga och svar - Gymnsiearbete Biogasreaktor	Erik Tufvesson Gryaab AB / privatperson	Ellinor Günther

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2016-09-12	0111/16	Delegationer vid frånvaro	AÅS ersätter SOP som AC-TF 13 och 14 september	Gryaab AB	Line Norlin
2016-09-12	0111/16	Delegationer vid frånvaro	David l'Ons är tf AC på UKM under min (ganska långa) frånvaro 5/10 till 3/11	Gryaab AB	Line Norlin
2016-09-12	0111/16	Delegationer vid frånvaro	AJO ersätter DLU 14-15/9 och OFR ersätter DLU 16/9	Gryaab AB	Line Norlin
2016-09-13	0128/16	LRI Instrument AB	Serviceavtal A11104 - mikroskop Olympus BX40F	LRI Instrument AB / Gryaab AB	Anette Johansson;Christina Nilsson
2016-09-14	0111/16	Delegationer vid frånvaro	VD-delegation 15-18/9 2016	Gryaab AB	Line Norlin

HR och kommunikation
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Mediebevakning – sammanfattning 160601-160831

Gryaab/Ryaverket

Gryaab/Ryaverket har synts 16 gånger under sommarmånaderna.

- Vårt Göteborg skriver i början av juni en artikel om att Donsös spillvatten nu leds till Ryaverket via nybyggda avloppsrör. Vårt Göteborg twittrar också om artikeln. Sveriges radio Göteborg och Tidningen Sydväst skriver också om det några dagar senare. Vi skrev dessutom en notis om det till Gryaabs webbplats.
- GR:s pressmeddelande om snabbspår VA-ingenjör fortsätter att leda till artiklar och reportage. SVT Väst gör ett reportage där man får följa Mohammad Jam som praktiserar i Kungsbacka. En artikel om projektet finns också i Cirkulation som det dessutom twittras om. Gryaab nämns eftersom vi är en av de deltagande verksamheterna. (Passar också här på att tipsa om den artikel vi gjort om Ahmad som praktiserat hos oss som nu fått projektanställning. Artikeln finns på gryaab.se).
- En facebookgrupp som vill stoppa Västlänken nämner Gryaab eftersom vi lämnat remiss när det gäller Västlänksprojektet.
- Det twittras om styrelsemöte, vår nya webbplats, lediga tjänster på Gryaab och på instagram kan man se våra härliga sommarvikarier på after-work.
- Göteborgs-Posten gör en artikel om vilka bola i staden som ger plus eller minus i kassan. I listan av bolag är Gryaab med som ett av bolagen som går plus.
- På greenhackgbg.se finns ett inlägg om biltvätt där Ryaverket nämns.

Hav

Precis som vanligt är havsmiljöfrågor mycket i fokus under sommarmånaderna och 24 artiklar har sparats, många av dem TT-nyheter vilket betyder att de synts i de flesta medier.

- Dagens nyheter och SVT Nyheter rapporterar om en studie som visar att abborrengel heller väljer att äta mikroplast framför sin vanliga föda. De sluta de växa, tappade sina naturliga beteenden och fick svårt att överleva. Studier från samma forskargrupp som ännu inte publicerats visar att även andra fiskarter reagerar på samma sätt. Sveriges radio P4 Västerbotten rapporterar om andra studier. En, där fiskar matats med plankton som innehåller nanoplast fått vattnig och mjuk hjärna. En annan studie som Örebro Universitet gjort visar att plasten finns överallt i havet.
- Per-Anders Jande och Jonas Norberg från Svenskt mat- och miljöinformation skriver en insändare i Örnköldsviks Allehanda med utgångspunkt i Havsmiljöinstitutets rapport som jag skrev om i maj månad. Fokus är precis som tidigare att minskad konsumtion av kött kraftigt minskar belastningen av näringsämnen i havet.
- TT gör en nyhet om att algbloomningen startat ovanligt tidigt i år. Nyheten publicerades i stort sett i alla medier.
- Aftonbladet har en debattartikel skriven av representanter från WWF på temat övergödning. Fokus ligger på att det är fosfor som är det stora problemet och källan

är jordbruket. Kraftfulla åtgärder behövs för att minska utsläppen och WWF tycker att Sverige ska leda frågan framåt för att hjälpa Östersjön. LRF tillsammans med Jordbruksverket skriver en replik till WWF i samma tidning. De menar att WWF blundar för historien och att den läckande fosfor främst kommer från bottensediment som beror på historiska utsläpp av fosfor, inte på dagens jordbruk. WWF kommer med en slutreplik där de inte vill beskylla jordbruket för hela övergödningsproblematiken men menar att det är ett faktum att jordbruket ändå är den största enskilda källan till näringsläckaget till Östersjön

- SVT Nyheter skriver om den största EU-satsningen hittills för ett musselodlingsprojekt. Budgeten är 4,7 miljoner euro och EU stor för 75 procent. Många tidigare projekt med musselodling har misslyckats men projektledare Mats Emilsson är optimistisk. Denna gång används en ny teknik där ett 24 000 meter långt speciellt rep från Nya Zeeland där musslorna ska fastna. Även Folkbladet skriver om projektet.
- Jonas Paulsson från Köttfri måndag fortsätter att skriva insändare och debattartiklar på temat kött och övergödda hav. I mitten av juli publiceras en debattartikel i sju olika tidningar med fokus på hur både köttätandet och odling av djurfoder leder till stora näringsutsläpp. Han förespråkar vegetarisk kost och vill se snabba åtgärder genom att till exempel skolor, äldreboenden m.fl. går över till vegetarisk kost. Det skulle minska utsläppen av kväve och fosfor dramatiskt.
- TT gör en nyhet om Östersjöns döda bottnar som är rekordstora. Övergödningen och få stormar är anledningen till att de syrefria områdena i Östersjön är större än någonsin.
- Bohuslänningen skriver om förbudet för fritidsbåtar att dumpa toalettavfall. Men det dröjer innan alla följer lagen – framför allt på Västkusten. Det funkar bäst i Stockholms skärgård, troligen för att det varit så synliga tecken av nedsmutsningen. Det har också funnits ett aktivt stöd från kommunerna runt Stockholm till båtklubbar för att få till lämningsstationer. Intresset från båtfolket har ökat och inställningen till lagen är allt mer positiv, även på västkusten. Hamnkapten Jerry Fors i Uddevalla säger att det märks att fler vill tömma sina toaletter på ett lagenligt sätt. Även Södermanlands Nyheter skriver en artikel om hur viktigt det är att inte tömma toalettavfallet i havet och att alla insatser är viktiga.
- Det kommer även nyheter om fartygens bidrag till övergödning och försurning. Sydsvenskan, Helsingborgs Dagblad, Nya Lidköpings tidning med flera skriver om att utsläppen från fartyg lätt kan bromsas görs inte nog för att stoppa dem. Omkring 10 000 fartyg per år går in i Östersjön och endast en bråkdel av dem har efterrening och bara ett fåtal går på naturgas som är ett bättre alternativ. Senare under augusti kommer ytterligare artiklar om båtars utsläpp men då med fokus på fritidsbåtars motorer. Nya motorer är betydligt renare men avgaserna fortsätter ändå oroa miljöforskare. I en studie som gjorts i Sannäsfjorden nära Grebbestad ser forskarna att halterna av polyaromatiska kolväten, som är mycket giftiga och i vissa fall cancerframkallande är höga där båttrafiken är som livligast. Forskarna anser också att båtmotorerna till stor del ligger bakom den syrebrist som brukar uppstå i fjorden på sensommaren. Påverkan från jordbruket bedöms vara liten. Det rapporterar Ystads Allehanda och Sveriges radio Väst
- Sveriges radio rapporterar dagarna efter ovanstående artiklar att länderna runt Östersjön nu går ihop för att minska utsläppen av kväveoxid från sjöfarten. De lämnar

nu ett gemensamt förslag om hårdare miljökrav på nybyggda fartyg.

Kväveoxidutsläppen från nya fartyg ska minska med 80 procent.

- TT rapporterar via de flesta medier att vattnet vid Östersjöns kust i Svealand blivit betydligt bättre jämfört med för 15 år sedan men kommer troligen ändå inte klara EU:s krav.
- I slutet av augusti rapporterar TT via de flesta medier om att Kustbevakning och länsstyrelser larmats för misstänkta kemutsläpp, sedan vattnet på flera håll i Östersjön blivit turkost. Det verkar dock bero på algblomning vilket också bekräftades i en notis dagen efter.

Uppströms

10 artiklar har sparats som rör uppströmsfrågor.

- Skövde kommun vädjar till allmänheten att sluta hälla färg i avloppet. Detta efter att man under en rutinkontroll set vit färg rinna igenom en brunn i staden. Kemikalierna stör reningen och fastnar dessutom i slammet eller fortsätter ut i sjöar och vattendrag. Det här rapporterar Skaraborgs Läns tidning. Tidningen följer upp nyheten några dagar senare då kommunen hittat den fastighet som släpper ut färgen. Fastighetsägaren hotas att få vattnet avstängt och bli polisanmäld om utsläppen inte upphör. Skövde kommun fortsätter att synas i medierna även i andra uppströmsfrågor. Skövde Nyheter och Skaraborgs Läns tidning rapporterar om att det släppts ut närmare ett kilo kadmium de senaste tre åren i avloppsnätet. De kämpar för att hitta den som dumpar det farliga ämnet. Det kommer vid samma tid varje år och de misstänker att det är något företag som städar varje sommar och har personal som inte vet att kadmium inte ska hamna i avloppet.
- Karlskoga tidning har ett reportage om problematiken med skräp, kemikalier och läkemedel till reningsverken med information om vad man ska göra istället för att spola ner dessa ting.
- I tidningen Visby skriver en representanter för Miljöpartiet om att Käppala tillsammans med KTH gör tester för att se hur vattnet kan renas från läkemedelsrester och mikroplaster. Författarna uppmanar Väsbybor att lämna in överblivna läkemedel och tänka över sin plastkonsumtion.
- Gift från fritidsbåtars bottenfärger fortsätter spridas trots att de farligaste färgerna är förbjudna. I ett stort tvärvetenskapligt projekt försöker forskare klarlägga både spridningen av de miljöfarliga färgerna och även konsumenternas beteende. Undersökningarna visar att båtägarna ofta väljer de giftigaste färgerna och nu försöker forskarna visa att borsttvätt och andra mekaniska metoder funkar lika bra som metoder baserade på bottenfärg. Det här skriver Dagens Nyheter.
- Greenpeace gör ett inlägg på sin webbplats att de beslutat sig för att testa och rangordna världens största kosmetika- och hudvårdsvarumärken. Företagen hävdar ofta att de har sitt plastföroreningsproblem under kontroll men inte ett enda att de testade varumärkena lyckades uppfylla Greenpeaces krav.
- Akademiska sjukhusets försök som startar i slutet av augusti med att rena läkemedelsrester med toablock med speciella enzymer syns i flera medier. Sveriges radio Uppland, SVT Nyheter, Enköpings-Posten m.fl. skriver om projektet. Det är fem substanser som projektet fokuserar på. Alla används mycket på sjukhuset och har stor risk för miljöpåverkan.

Slam/biogas

12 artiklar om slam och biogas har sparats ner.

- En insändarskribent i Smålands-Posten är orolig efter Vetenskapsradions rapporter om mikroplast i slam. Skribenten uppmanar Sundets avloppsreningsverk i Växjö att starta försök med förbränning för att få ut ren fosfor.
- I Enköpings-Posten finns ytterligare en insändare där skribenten skriver att de som hävdar att rötslam kan användas på åkermark inte är ärliga. Det finns ingen myndighet som säger att det är helt ofarligt.
- I Motala ligger man långt fram när det gäller miljöarbetet som rör avlopp. Slammet är certifierat enligt Revaq och man är i kommunen aktiv när det gäller att spåra uppströms föroreningar. Det här rapporterar Motala och Vadstena tidning.
- Luleå kommun har fått flera miljoner kronor i bidrag för att kunna satsa på utbyggnad av biogas. Det kommer bland annat att byggas en ny röt-kammare vid Uddeboverket. En tankstation för biogas är också på gång. Det här skriver Norran och Norrbottens Kuriren.
- Striderna fortsätter i Håbo-Tibble. Informationsmötet mellan Käppala och invånarna ledde till ett intensifierat motstånd, rapporterar Lokaltidningen Mitt i Upplands-Bro.
- Ett mellanlager av slam i Laisvall ororar invånarna och medlemmarna i den lokala fiskevårdsföreningen. Från kommunens sida menar man att de inte behöver oro sig eftersom det inte är någon risk att Laisälven förorenas.
- Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, Sandviken Energi och Andritz ska samarbeta kring en teknisk lösning för att kunna återvinna fosfor från avloppsslam. Tekniken bygger på samförbränning av pelleterat slam och annan biomassa. En förstudie och en pilotanläggning är på gång genom samarbetet med Sandviken Energi och Andritz. Det här rapporterar Cirkulation. Även Sveriges radio Västerbotten och Norrbottens Kuriren rapporterar om samarbetet.
- LRF fortsätter striden mot Uddevalla kommuns avloppspolicy. De är oroliga att kemikalier kommer att hamna i maten om slammet från reningsverket används på åkermark. Nu anordnas ett stort seminarium som arrangeras av Vuxenskolan och Centerpartiet. Ordföranden i samhällsbyggnadsnämnden menar att LRF:s oro inte negligeras. Slammet ska certifieras innan de får användas på åkermark.
- Lomma kommun har i flera år försökt stoppa ett företag som vill söprida rester från reningsverk på åkrar i kommunen. En ny dom ger nu företaget grönt ljus. Miljö- och byggnadsnämndens ordförande säger att beslutet gör honom mörkrädd.

Övrigt

- Jernkortrent och Metall och gruvor rapporterar att projektet metalliska material satsar fyra miljoner kronor på att utveckla en ny miljövänlig vattenreningsteknik som bygger på slag från ståltillverkning. Projektet ska studera slaggens reningsförmåga i spillvatten från avloppsanläggningar, i industriellt avlopp och i dagvatten från starkt trafikerade vägar.
- I Växjö har kommunen under fyra år gillrat en speciell fälla i avloppssystemen för att bekämpa råttor. Dels för att vissa råttor verkar vara resistent mot råttgift och dels för att slippa giftet i avloppsslammet. Varje fälla sänder en signal när den slår en råtta. De har från januari till augusti slagit nästan tusen råttor på de 13 fällorna.

Gryaab AB
 Kommunikationsansvarig
 Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 160601-160630

Datum	Medium och titel	Innehåll
2016-06-02 Slam	Sveriges radio Västerbotten Förbränning minskar spridning av mikroplast	I framtiden kan slam från Umeå komma att förbrännas. Då kommer också en stor del av den mikroplast som hamnar i avloppet förstöras. En första utredning är på gång berättar Ulrika Lindberg på Vaklin. Det blir ett studentarbete som startar i höst där studenterna ska titta på hur förbränningen skulle utformas på bästa sätt. Idag används slammet som utvinns i reningsverket på Ön till marktäckning av gamla deponier. Men slammet är en outnyttjad resurs. 7000 ton bara förra året som vid förbränning skulle ge energi och en aska rik på fosfor som borde återvinnas.
2016-06-02 Hav	Dagens Nyheter Mikroplasten hotar abborrar i Östersjön	Forskare har länge anat att mikroplasten äts upp av fiskar och andra havslevandeorganismer med de direkta effekterna på det marina djurlivet har varit svåra att visa. Nu visar en svensk studie, som publiceras i veckans nummer av Science, att abborryngel hellre väljer att äta mikroplast framför sin vanliga föda. Abborrynglen slutade växa, tappade sina naturliga beteenden och fick svårt att överleva. Studier från samma forskargrupp men vars resultat ännu inte har publicerats visar att även andra fiskarter reagerar på samma sätt som abborren. Att man med den nya studien nu har kunnat visa de direkta konsekvenserna är alarmerande. Det menar forskarna bakom studien som hoppas på att det nu ska tas åtgärder för att både förbättra hanteringen av mikroplasten och minska plastproduktionen. – Bara i avloppsvatten spolas det ut mängder med mikroplaster. Vi måste komma på sätt för reningsverken att fasa ut dessa. Det finns ju även alternativa nedbrytbara artiklar som man kan använda. Sen kan man även sätta ett förbud för användning av mikroplastartiklar i hygienartiklar.
2016-06-02 Ryaverket	Vårt Göteborg Avloppsrör på havsbotten ger friskare	Donsös spillvatten leds till Ryaverket. Efter nästan 50 år i tjänst stängs Donsö reningsverk och ersätts av två mil långa avloppsrör som leder spillvattnet till Ryaverket. För de 140 miljoner kronor som byggandet kostat får man förbättrad havsmiljö, minskad övergödning och

	skärgård	förutsättningar för en positiv samhällsutveckling. När spillvatten från öarna i södra skärgården nu istället leds i rör på havsbotten till det moderna Ryaverket på Hisingen renas vattnet till mycket låga halter av övergödande ämnen, innan det släpps ut i havet. Kapaciteten i det nya systemet är dessutom avsevärt högre, vilket gynnar samhällsutvecklingen i skärgården eftersom det ger möjlighet till en fortsatt utbyggnad på öarna. Dessutom upphör slamtransporterna över Donsö och Styrso och miljön vad gäller lukt och buller blir betydligt bättre.
2016-06-02 Ryaverket	Twitter	Vårt Göteborg twittrar om ovanstående artikel
2016-06-03 Slam	Smålands-Posten Insändare: Mikroplaster bort från åkrarna	Enligt Vetenskapsradion för någon vecka sedan hamnar upp till 99 procent av mikroplasterna i reningsverkens slam, slam som sedan sprids på våra åkrar. Det har visat sig att till exempel dagmaskar får i sig mikroplaster och deras matsmältningssystem täpps igen. Därför hoppas jag att till exempel Sundets avloppsreningsverk i Växjö utreder möjligheten att tillsammans med Linnéuniversitetet starta en försöksbränning av slammet och på så sätt få fram en helt "ren" fosfor att sprida på våra åkrar. Som det är nu kommer alldeles för mycket tungmetaller, organiska gifter och mikroplaster ut med slammet på åkrarna, när det egentligen är fosfor som man vill komma åt.
2016-06-03 Ryaverket	Sveriges radio Göteborg Rekordlångt spillvattensystem på sjöbotten	Samma innehåll som 2 juni.
2016-06-03 Hav	Sveriges radio P4 Västerbotten Mikroplaster i havet oroar forskare	Mikroskopiskt små plastpartiklar förorenar Bottenviken. Forskning på flera universitet visar att mikroplasten påverkar allt från alger till fiskar. På universitet i Lund har doktoranden Karin Matsson undersökt fiskar som matats med plankton innehållande de allra minsta partiklarna, så kallad nanoplast. Hon ser att hjärnan blev vattning och mjuk hos fiskarna efter att de fått i sig nanoplast. Mikro- och nanoplast finns överallt i Östersjön. Örebro universitet tog prover sommaren 2014 som visade att plasten finns överallt i havet.
2016-06-08 Slam	Motala och Vadstena tidning	I Motala kommun ligger man långt fram när det gäller miljöarbetet som rör avloppet. Slammet som kommunen levererar är certifierat enligt Revaq. Revaq arbetar för

	Jakten på metaller i avloppen	<p>att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk och för att skapa en miljömässigt hållbar återföring av växtnäring tillbaka till åkermark. I kommunen pågår ett arbete med att uppströms spåra föroreningar. Prover tas på avloppsvatten ute i ledningssystemet för att kontrollera såväl gamla synder som pågående föroreningar.</p> <p>– Det är mycket tungmetaller som ligger i ledningarna, säger Anna-Karin Pålsson, projektledare för Revaq-certifieringen i Motala och Vadstena. I hennes arbete ingår att spåra eventuella föroreningar längs hela kedjan från ledningssystemet som leder in mot reningsverket ända till slutprodukten, slammet, som sprids på åkermark. Genom provtagningar före spolning och efter spolning kan Anna-Karin Pålsson spåra föroreningar. Det kan vara gamla utsläpp från industrier, men också pågående föroreningar där det kan röra sig om företag som inte tömmer fett- och oljeavskiljare tillräckligt ofta. Anna-Karin Pålsson önskar en ökad medvetenhet hos kommuninvånare och företagare när det gäller vad som går ut i avloppsvattnet.</p> <p>– Sorteringar av sopor sitter i ryggmärgen hos de flesta, men sorteringar innan det går ut i spillvattnet har inte nått lika långt, säger hon.</p>
2016-06-08 Hav	Örnsköldsviks Allehanda Insändare: Vegonorm ett kraftigt verktyg	<p>Per-Anders Jande och Jonas Norberg från Svensk mat- och miljöinformation skriver en debattartikel med utgångspunkt i Havmiljöinstitutets rapport (jag skrev om den i maj månad). Deras fokus är precis som tidigare att minskad konsumtion av kött kraftigt minskar belastningen av näringsämnen i havet.</p>
2016-06-09 Hav	Västerviks tidning mfl TT-nyhet Rekordtidig start för algbloomning	<p>Algbloomningen har redan kommit igång i södra Östersjön. Det är den tidigaste starten för bloomningen sedan SMHI inledde sina mätningar 2002, rapporterar SVT Nyheter Öst. Normalt brukar den komma igång två till tre veckor senare.</p>
2016-06-11 Ryaverket	Tidningen Sydväst Nytt avlopp öppnar för nya öbor	<p>Samma innehåll som den 2 juni.</p>
2016-06-15 Biogas	Norran, Norrbottens-Kuriren Tummen upp för biogassatsning	<p>Luleå kommun har fått flera miljoner kronor i bidrag för att kunna satsa på utbyggnaden av biogas. Det är Naturvårdsverket som har beviljat 11,8 miljoner kronor till planerade investeringar. Bland annat kommer ytterligare en rötchammare att byggas vid Uddeboverket. Kommunen meddelar också att man i framtiden</p>

		kommer att upprätta en plats i kommunen där man ska kunna tanka biogas.
2016-06-15 Gryaab	SVT Väst Nyanlända syrier ska lösa ingenjörskrisen	Om snabbspår VA-ingenjör. I artikeln får man följa Mohammad Jam som praktiserar på Kungsbacka kommuns va-avdelning. Gryaab nämns i artikeln eftersom vi är en av dem som medverkar i projektet.
2016-06-16 Gryaab	Facebook Trädplan Göteborg	Det här är en facebookgrupp som vill stoppa Västlänken. Gryaab nämns eftersom vi är en av dem som lämnat remiss när det gäller Västlänken. Vår remiss handlar om processvatten.
2016-06-17 Gryaab	Twitter	Tweet om styrelsemötet som denna gång var i Härryda.
2016-06-19 Slam	Lokaltidningen Mitt i Upplands-Bro Över 700 protesterar mot avloppsslammet	Ett informationsmöte mellan Käppalaförbundet och invånarna skulle dämpa protesterna kring det planerade slamlagret i Håbo-Tibble. Istället intensifierades motståndet. Nu har 760 personer skrivit under en protestlista mot anläggningen. Protestgruppen anser att det anmälda slamlagret inte uppfyller miljöbalkens krav och att det inte kan tillåtas på den tänkta platsen.
2016-06-21 Gryaab	Twitter	Tweet om Gryaabs nya webbplats
2016-06-23 Slam	Enköpings-Posten Insändare: Risker med röttslam	Insändarskribent som menar att de som hävdar att röttslam kan användas på åkermark inte är ärliga. Han menar att det inte borde användas eftersom ingen myndighet kan säga att det inte är ofarligt.
2016-06-24 Hav	SVT Nyheter Mikroplaster hotar livet i havet	Abborrlarver får hjärnskador för att de hellre äter mikroplastpartiklar än plankton. Det är några av konsekvenserna all plast som flyter omkring i havet. Enligt forskarna måste vi införa ett förbud mot mikroplaster genast. Mikroplastforskningen är ung och man har inte hunnit göra så mycket forskning än. Det behövs mer forskning på vad mikroplaster har för konsekvenser. Men för att kunna motverka de skadliga effekterna efterlyser Tomas Brodin, forskare på Umeå universitet, att det utvecklas metoder som är bättre för att rena vattnet från skadliga ämnen. – Och det bör dessutom naturligtvis ges förbud mot mikroplaster i en massa produkter som idag innehåller sådana, säger Brodin.
2016-06-30 Hav	Helsingborgs Dagblad mfl TT-nyhet	Algblomningen har för första gången i sommar nått den svenska kusten, vid Gotland. Aldrig förr har den varit så tidig i Sverige som i år. Hur stor algblomningen blir och hur länge den varar beror på väderläget, men prognosen

	Rekordtidig algblooming i år	för fortsatt eller ökad algblooming ser enligt Världsnaturfonden WWF:s generalsekreterare, Håkan Wirtén, illavarslande ut. För att slippa algblooming, som är ett symptom på att havet är i obalans, i framtiden måste utsläppen kring Östersjön minska.
--	-------------------------------------	--

Gryaab AB
 Kommunikationsansvarig
 Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 160701 – 160730

Datum	Medium och titel	Innehåll
2016-07-01 Hav	Aftonbladet Debatt: Nu är algerna här – minska utsläppen	Algblomningen i Östersjön har nått kusterna och är rekordtidig, vilket tyder på att läget för havet är allvarligare än tidigare år. Det är främst fosfor som är ett bekymmer och författaren WWF menar att den största källan till fosfor är jordbruket. För att det ska vara möjligt att minska problemet behövs kraftfulla åtgärder nu, skriver WWF, som tycker att Sverige ska agera och leda arbetet.
2016-07-01 Slam	Norbottenskuriren Fosfor i slam återvinns	Fosfortillgången i världen minskar och nu deltar Luleås tekniska universitet i arbetet med att ta fram en teknisk lösning för att utvinna fosfor ur avloppsslam. Fosfor är ett grundämne som är livsviktigt för allt liv. Fosfor, som främst utvinns från ämnet apatit, är en ändlig resurs som beräknas ta slut om 50 år.
2016-07-01 Uppströms	Skaraborgs läns tidning Färg hälldes direkt i avloppet	Skövde kommun vädjar till allmänheten att sluta hälla färg direkt i avloppet. Detta efter att man under en rutinkontroll sett vit färg rinna igenom i en brunn i staden. Kemikalier från färg stör den vanliga avloppsreningen och fastnar dessutom i slammet, som är tänkt att spridas på åkrar. En del av kemikalierna fortsätter även ut i sjöar och vattendrag.
2016-07-06 Hav	Aftonbladet Debattreplik: WWF vilseleder och blundar för historien	Replik från bland annat LRF och Jordbruksverket till WWF. Författarna skriver att WWF blundar för historien. De menar att fosfor främst kommer från läckande bottensediment, som beror på historiska utsläpp av fosfor och alltså inte främst på dagens jordbruk.
2016-07-08 Uppströms	Karlskoga Tidning Tops dyrt på fel ställe	I Karlskoga spolar invånarna ner 74 ton skräp som inte har i toaletten att göra. Skräpet fastnar i pumpar med dyra reparationer som följd. Tops och sand är värst för pumparna. Även färg, lacknafta och olja hamnar i avloppet och skadar bakterierna som hjälper till att rena vattnet. Läkemedel ska lämnas in till apotek men hamnar också felaktigt i avloppet ibland.
2016-07-08 Uppströms	Skaraborg Allehanda	Skövde kommun kommer att stänga av vattnet och polisanmäla om färgutsläppen från en fastighet inte upphör. Fastighetsägaren har informerats och får nu

	Skövde kommun hotar att polisanmäla utsläpp	chansen att ändra beteende. Det var i förra veckan vid ett rutinarbete med brunnar som kommunens personal upptäckte vit färg i en brunn, se artikel från den 1 juli.
2016-07-09 Hav	Folkbladet Mussla ska rädda liv	En massodling av blåmusslor ska bidra till minskad övergödning av Östersjön genom att den hjälper till att filtrera vattnet och samlar på sig kväve och fosfor. Projektet, som startade i dagarna, leds av Region Östergötland och ska pågå till 2019.
2016-07-09 Läkemedel	Vi i Väsby Debatt: Även osynligt avfall skadar miljön	Debattartikel skriven av representanter för Miljöpartiet. Läkemedelsrester och mikroplaster som finns i avloppsvattnet syns inte men gör stor skada. Därför utför nu Käppala reningsverk tillsammans med KTH tester för att se om vattnet går att rena från detta. Författarna uppmanar Väsbybor att lämna in överblivna mediciner och tänka över sin plastkonsumtion.
2016-07-10 Hav	Arbetsbladet Algblomningen rekordtidig i år	Algblomningen i Östersjön har nått kusterna och är rekordtidig, vilket tyder på att läget för havet är allvarligare än tidigare år.
2016-07-11 Hav	Aftonbladet Slutreplik: Jordbrukets påverkan på Östersjön ett faktum	Slutreplik från WWF. WWF vill inte beskylla jordbruket för hela Östersjöns övergödningssituation, men de menar att det är ett faktum att jordbruket ändå är den största enskilda källan till näringsläckaget till Östersjön.
2016-07-11 Hav	Motala och Vadstena Tidning Rekordtidig algblomning i år	Se 10 juli.
2016-07-13 Rening	Jernkontoret, Metall och gruvor Fyra miljoner för ny vattenrening	Projektet Metalliska material satsar fyra miljoner kronor på att utveckla ny, miljövänlig vattenreningsteknik som bygger på slagg från ståltillverkning. Det har länge varit känt att slagg från stålframställning teoretiskt kan binda föroreningar och därmed rena vatten. Projektet ska studera slaggens reningsförmåga i spillvatten från avloppsanläggningar, i industriellt avlopp och i dagvatten från starkt trafikerade vägar.
2016-07-14 Uppströms	Skövde nyheter På jakt efter gift i vattnet	De senaste tre åren har närmare ett kilo kadmium släppts ut i Skövdes avloppsnät. - Det brukar börja nu, i mitten av juli. Under tre-fyra veckor får vi in det som normalt är en hel årsmängd av kadmium, berättar Sven-Eric Stenermark. Han är bekymrad över utsläppen. Reningsverket kan inte få bort ämnet, som riskerar att komma ut i naturen. För att inte slam med höga halter av tungmetall ska hamna i

		<p>naturen finns emellertid strikta regler och det tas alltid prover på slammet innan det får användas som gödning. Han och kollegorna på Skövde vatten och avlopp har sina misstankar om varifrån kadmiumet kommer. Ämnet förekommer bland annat i konstnärsfärger och i förbränningsmaterial. En idé är att det kan kopplas till någon form av underhåll.</p> <p>- Det skulle kunna vara ett företag som städar varje sommar och har personal som inte vet att det kan vara farligt att tömma ut i avloppet, tror Sven-Eric Stenermark. Nu försöker Skövde vatten och avlopp spåra utsläppen. Mätare har satts ut i ett antal brunnar innan rören kommer fram till reningsverket</p>
<p>2016-07-14- 2016-07-22 Hav</p>	<p>Östra Småland, Vlt, Sydöstran, Smålands-Posten, Nya Wärmlands tidning, Gefle Dagblad</p> <p>Debatt: Rädda Östersjön – sluta äta kött</p>	<p>Animalier är den främsta orsaken till jordbrukets näringsutsläpp av kväve och fosfor eftersom ungefär 70 procent av allt som odlas i Sverige är djurfoder. Kött och mejeriprodukter innehåller dessutom mycket av gödningsämnena fosfor och kväve. Dessa hamnar i havet via urin och avföring, eftersom vi konsumerar mycket mer protein än våra kroppar kan ta upp. Sveriges köttkonsumtion har ökat under lång tid, men allt fler svenskar drar nu ner på köttet eller skippar det helt. Framtidsutsikten för Östersjön är synnerligen allvarlig eftersom näringsläckaget från jordbruket runt Östersjön inte minskar. Därför behövs snabba och verkamma åtgärder sättas in. Om förskolor, skolor och äldreboenden serverar vegetarisk kost som standard minskar dramatiskt utsläppen av kväve och fosfor. Det här skriver Jonas Paulsson från Köttfri måndag i ett antal tidningar under juli</p>
<p>2016-07-17 Rening</p>	<p>Metall och gruvor</p> <p>Slagg från stålframställning i vattenreningsteknik</p>	<p>Samma som 13/7</p>
<p>2016-07-22 Gryaab</p>	<p>Instagram</p>	<p>Sommarvikarier på after work.</p>
<p>2016-07-23 Uppströms</p>	<p>Dagens Nyheter</p> <p>Båtar fortsätter sprida gift från förbjuden färg</p>	<p>Gift från fritidsbåtarnas bottenfärger fortsätter spridas trots att de farligaste färgerna är förbjudna. I Mälaren läcker var fjärde båt det mycket giftiga ämnet TBT visar en ny kartläggning. Spår av miljöfarliga färger finns även långt ut i Östersjön. Britta Eklund är knuten till ett stort tvärvetenskapligt forskningsprojekt som SP Sveriges Tekniska forskningsinstitut leder. Forskarna försöker klarlägga såväl spridningen av de miljöfarliga färgerna som konsumenternas beteende.</p> <p>– Våra undersökningar visar att båtägare ofta väljer de giftigaste färgerna, säger projektledaren Mia Dahlström. Vi försöker visa båtägarna att borsttvätt och andra</p>

		mekaniska metoder fungerar lika bra som metoder baserade på bottenfärg.
2016-07-23 Hav	TT-nyhet Östersjöns döda bottnar rekordstora	Få stormar och fortsatt övergödning – det är anledningen till att de syrefria områdena i Östersjön är större än någonsin. – Det är ett problem som inte är lätt att lösa. Vi har tillfört Östersjön väldigt mycket näring i cirka 50 år. Även om man har gjort insatser så behövs det ytterligare begränsningar i tillförseln, säger Lennart Sorby, verksamhetsutvecklare vid Havs- och vattenmyndigheten.
2016-07-24 Hav	Bohuslänningen Bajset ska inte hamna i havet	Ett renare hav. Det är syftet med att allt toalettavfall från fritidsbåtarna ska lämnas i land och inte dumpas i havet. Men det dröjer innan alla följer lagen. Framför allt på västkusten. - I Stockholms skärgård fungerar det bäst. Troligen för att det varit så synliga tecken av nedsmutsningen. Det säger Lina Petersson, sakkunnig i båtmiljö vid Transportstyrelsen. Hon säger att kommunerna i området kring Stockholm och i Östersjön har varit väldigt aktiva att hjälpa båtklubbarna med lämningsstationer för toalettavfall. – På västkusten har det inte varit lika synliga tecken på övergödning, så där tar det kanske lite längre tid att få det att fungera. Men intresset från båtfolket har ökat och inställningen till lagen som kom i april förra året är allt mer positiv. Och hamnkapten Jerry Fors i Uddevalla håller med. Han säger att det märks ett ökat intresse från båtfolket att tömma sina toaletter på ett lagenligt sätt.
2016-07-28 Hav	Fria tidningen Debatt: Vegonorm hejdar bottendöd i Östersjön	Samma som 14 juli.

Gryaab AB
 Kommunikationsansvarig
 Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 160801-160831

Datum	Medium och titel	Innehåll
2016-08-01 Uppströms	Skaraborgs Allehanda På jakt efter giftig metall	I flera år har personalen vid reningsverket i Skövde upptäckt höga halter av kadmium i avloppsvattnet. Nu går man på offensiven för att spåra dumpningar av den giftiga tungmetallen. Mätningar har pågått sedan i juni och än så länge finns inga indikationer på att någon dumpning skett i sommar. Provsvaren från den utrustning som sänkts ned i avloppsnätet dröjer ytterligare tid, men i de dagliga proverna som tas vid Stadskvarns avloppsreningsverk har inga onormalt förhöjda värden noterats. Näringsämnen som kan återföras till åkrarna som gödsel, men då får inte slammet innehålla höga halter kadmium eller andra gifter. Förra året förstörde kadmiumdumpningen 800 ton slam.
2016-08-01 Hav	SVT Nyheter Musslor ska hjälpa Östersjön	Ute i Sankt Anna skärgård pågår nu kanske den största EU-satsningen hittills för ett stort musselodlingsprojekt. 75 procent av projektet är finansierat av EU och totalt har projektet en budget på 4,7 miljoner euro. Platsen här ute i skärgården har noga valts ut efter tidigare provodlingar på flera ställen. Och under våren har nu Mats Emilsson, projektledaren, hängt ner närmare 24 000 meter av ett speciellt rep från Nya Zeeland för att få musslorna att fastna. - Varje mussla som sitter här, och det kommer vara miljontals efter en tid, ventilerar mellan 2-3 liter per timme, så de beräkningar vi har gjort så kommer vi ungefär att ta upp 330kg kväve och 35 kg fosfor för varje skörd säger projektledare Mats Emilsson. Det går inte att ta fel på att Mats Emilsson som sköter om musselodlingen är optimistisk. Och det trots att flera tidigare försök runt om i Östersjön har misslyckats. Så varför skulle det gå bättre den här gången? – Det är tekniken som är skillnaden. Med det nya zeeländska repet är vi de enda i hela Östersjön som prövar det här.
2016-08-01	Twitter	Två tweets om ledig tjänster.

Gryaab		
2016-08-02 Uppströms	Greenpeace Mikroplastkorn som skapar stor skada	Efter att ha upptäckt att 170 olika havslevande arter innehöll spår av mikroplaster beslutade sig Greenpeace för att testa och rangordna 30 av världens största kosmetika- och hudvårds-varumärken. Företagen hävdar ofta att de har sitt plastföroreningsproblem under kontroll, men inte ett enda av de testade varumärkena lyckades uppfylla Greenpeaces miljökrav. De som klarade sig bäst har valt att avlägsna en typ av plast - polyeten - från sina produkter, vilket inte hindrar dem från att använda andra typer av plast. Andra verkar inte ha gjort någonting alls.
2016-08-02 Hav	Södermanlands Nyheter Så är du snällare mot skärgården	Just nu vimlar det av semestrande båtfolk i den sörmäländska skärgården. Algblooming till morgondoppet står knappast på önskelistan, samtidigt bidrar fritidsbåtsanvändarna själva till övergödningen. - Mängden är förhållandevis liten jämfört med exempelvis jordbruken, men det är viktigt att jobba med alla små bäckar. Tömmer man ut latrintanken kan effekten bli väldigt lokal. Framförallt handlar det om hygien, det är inte så trevligt om tanken töms i en naturhamn där andra rör sig, säger Göran Andersson som är förbundssekreterare för Svealands kustvattenvårdsförbund. Sedan förra våren är det lag på att fritidsbåtar ska tömma sin latrintank på speciella stationer, till exempel vid gästhamnar.
2016-08-05 Slam	Norran Avloppsslammet oroar Laisvallbor	Avloppsslam från reningsverket i Arjeplog och från privata brunnar i kommunen mellanlagras på gamla gruvparkeringen i Laisvall. Detta oroar de boende i Laisvall och medlemmar i Laisälvens fiskevårdsområdesförening. Vid fiskevårdsföreningens årsmöte togs frågan upp och VA-ingenjör Jonas Callin, Arjeplogs kommun, säger att han hört talas om detta men anser att oron är obefogad. - Det är högst otroligt att det skulle kunna förorena Laisälven, säger han. Men det finns också en sanitär olägenhet enligt en del boende i Laisvall. Det luktar. Under vintertid, när befolkningen i Arjeplog fördubblas, körs det ut avloppsslam till Laisvall en till två gånger i veckan, sommartid något mindre frekvent enligt Callin.
2016-08-06 Hav	Sydsvenskan, Nya Lidköpings tidning, Helsingborgs Dagblad, mfl	Utsläppen från sjöfarten i haven kring Sverige ökar och bidrar till övergödning och försurning av Östersjön. Trots att utsläppen lätt kan bromsas görs inte nog för att stoppa dem, enligt Kjell Larsson, professor i sjöfartsvetenskap. I Östersjön och Kattegatt är de årliga utsläppen av kväveoxid från sjöfarten mer än dubbelt så

	Fartygens utsläpp ökar	stora som de totala landbaserade utsläppen per år. Om inte något görs nu kommer sjöfarten att stå för en allt större del av försurningen och övergödning av Östersjön. Omkring 10 000 fartyg per år går in i Östersjön, registrerade i minst ett hundratal länder. Endast en bråkdel av dem har efterrening och bara ett fåtal går på naturgas som är ett bättre alternativ.
2016-08-07 Hav	Sveriges radio Östersjöländerna vill minska utsläpp till havs	För att minska utsläppen av kväveoxid från sjöfarten går länderna runt Östersjön ihop och lämnar ett gemensamt förslag om hårdare miljökrav på nybyggda fartyg. Enligt förslaget ska kväveoxidutsläppen från nybyggda fartyg minska med 80 procent.
2016-08-08 Gryaab	Twitter	Två tweets om ledig tjänst på Gryaab.
2016-08-09 Tunnlar	Sveriges radio Kronoberg 1 000 råttor fast i Växjös avloppsfällor	I Växjö har kommunen under drygt fyra år gillrat en speciell fälla i avloppssystemen för att bekämpa råttorna. Dels för att vissa råttor verkar vara resistent mot råttgiftet, och dels för att slippa giftet i avloppsslammet. – Varje fälla sänder en signal till oss, så vi ser när den slår en råtta. Från januari fram till dagens datum har slagit nästan tusen råttor på de tretton fällorna som är utplacerade i avloppssystemet, säger Mats Fridlund, distributionschef i Växjö kommun.
2016-08-11 Ryaverket	Grenhackbg.se	Inlägg om biltvätt där Ryaverket nämns.
2016-08-16 Gryaab	Twitter	Två tweets om ledig tjänst på Gryaab
2016-08-18 Hav	Ystads Allehanda, Sveriges radio Väst Fritidsbåtars utsläpp oroar havsmiljöforskare	Nya motorer är betydligt "renare" än de gamla. Men avgaser från fritidsbåtar fortsätter att oroa miljöforskare. - Vi släpper ut jättegiftiga kolväten i havsvattnet, där vi också hämtar mat, säger professor Kjell Nordberg. Han leder sedan flera år forskning om fritidsbåtars avgaser med utgångspunkt från Sannäsfjorden, nära Grebbestad i norra Bohuslän. Det är en puckelfjord med litet vattenutbyte och utan påverkan från industri, biltrafik eller stadsmiljö. Fokus för forskningen ligger polyaromatiska kolväten (PAH), som är mycket giftiga och i vissa fall starkt cancerframkallande. Halterna av dessa är högst där båttrafiken är som livligast, enligt en tidigare studie i Sannäsfjorden. Forskarna anser också att båtmotorerna till stor del ligger bakom den syrebrist som brukar uppstå i fjorden på sensommaren. Påverkan

		från jordbruk bedöms vara liten.
2016-08-19 Hav	Metro mfl TT-nyhet Östersjön uppnår inte EU: krav	Vattnet vid Östersjöns kust i Svealand har blivit betydligt bättre jämfört med för 15 år sedan, men kommer troligen ändå inte att klara EU:s krav. Trots den förbättrade vattenkvaliteten ligger denna under kraven i EU:s vattendirektiv, som ska uppfyllas av medlemsländerna till 2027. Vattnet vid Svealandskusten är "måttligt" bra på EU:s femgradiga skala som mäts i hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status. För att leva upp till kraven ska vattnet hålla hög eller god status.
2016-08-22 Läkemedel	Sveriges radio Uppland, Enköpings-Posten, Uppsala nya tidning mfl Enzymer ska rena avloppsvatten från läkemedel	I slutet av augusti startar ett projekt där man med hjälp av enzymer rensar avloppsvattnet från läkemedelssubstanser på tio toaletter på Akademiska sjukhuset. Enzymerna sitter i ett, som det ser ut som ett vanligt doftblock, och frigörs vid varje spolning. De börjar då bryta ner läkemedelsrester i urin och avföring. Projektet fokuserar på fem substanser som alla används mycket på sjukhuset och har en hög risk för miljöpåverkan; tre antibiotika, en smärtstillande substans och en blodtryckssänkande. Akademiska blir i och med det här först i världen att testa denna metod i en verklig miljö. Projektet pågår i två månader.
2016-08-24 Slam	Cirkulation Samarbete kring teknik för fosforåtervinning	Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, Sandviken Energi och Andritz ska samarbeta kring en teknisk lösning för att kunna återvinna fosfor från avloppsslam. Tekniken bygger på samförbränning av pelleterat slam och annan biomassa. En förstudie och en pilotanläggning är på gång genom samarbetet med Sandviken Energi och Andritz. - Projektet ska visahuruvida det är möjligt att pelletera och hygienisera slammet från avloppsreningsverket i Sandviken för att därefter förbränna det vid vårt kraftvärmeverk. Och se om det är möjligt att återvinna fosfor på det sättet, säger Håkan Bergsten, VA-chef på Sandviken Energi.
2016-08-24 Gryaab	Cirkulation Snabbspår för VA-ingenjörer	Artikel om satsningen. Gryaab nämns eftersom vi är ett av de deltagande företagen. Gryaab har tagit emot tre praktikanter.
2016-08-24 Gryaab	Twitter	Två tweets om artikeln
2016-08-27 Slam	Bohuslänningen Låsta positioner i	Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) fortsätter striden mot Uddevalla kommuns avloppspolicy. För att ytterligare effektuera sina krav på stopp för slam på åkrarna, stödjer man ett stort avloppsseminarium som

	avloppsfrågan	<p>arrangeras av Centerpartiet och Vuxenskolan.</p> <p>– Vi är oroliga för att det kan innebära att kemikalier hamnar där och till slut i vår mat, säger Nils Mellin, ordförande i LRF Uddevalla, som precis skickat ut ett varnande brev till medlemmarna och till kommunens miljöavdelning. I det uppmanas kommunen att ändra sin avloppspolicy och syn på hur slammet får användas.</p> <p>– Vi är med i forskningen. SLU gör provtagningar. Oron negligeras absolut inte. Slammet ska certifieras, innan det får användas, säger Gunilla Magnusson (MP) ordförande för samhällsbyggnadsnämnden.</p>
2016-08-28 Slam	Landskrona-Posten, Sydsvenskan Slam från reningsverk får spridas på åkrarna	<p>Lomma kommun har i flera år försökt sätta stopp för ett företag som vill sprida rester från reningsverk på åkrar i kommunen. Men en ny dom från mark- och miljödomstolen ger företaget grönt ljus.</p> <p>- Det här är ett mycket märkligt beslut. Att domstolen säger att det är okej att sprida det här avfallet gör mig mörkrädd, säger miljö- och byggnadsnämndens ordförande Jerry Ahlström (M).</p> <p>När företaget för första gången ansökte om tillstånd att sprida slammet på åkrar kring Borgeby sa Lommas miljö- och byggnadsnämnd först nej. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som istället gav grönt ljus. Nämnden överklagade till mark- och miljödomstolen, som avslag överklagandet. I nuläget innebär det att spridningen av rötslammet kan inledas.</p>
2016-08-28 Hav	TT-nyhet syntes i de flesta medier Larm när vattnet blev turkost	<p>Kustbevakningen och länsstyrelser har larmats i veckan för misstänkta kemutsläpp, sedan vattnet på flera håll i Östersjön blivit turkost. Kustbevakningen har bland annat varit ute med både flyg och fartyg för att undersöka färgen, och Länsstyrelsen i Gävleborg har tagit prover. Men det verkar som att det rör sig om algblooming, skriver myndigheterna på sina hemsidor. Rekommendationen är att människor och djur håller sig borta från stränder och vatten där algsamlingarna är.</p>
2016-08-29 Hav	TT-nyhet syntes i de flesta medier Turkost vatten algblooming	<p>Notis som bekräftar att det är algblooming som orsakat den turkosa färgen.</p>
2016-08-29 Gryaab nämns	Göteborgs-Posten Turism som ger underskott	<p>Artikel om bolagen i staden som ger plus eller minus i kassan med fokus på att det är till exempel Got Event och Stadsteatern som behöver bidrag och inte bär sig själva. I listan av bolag är Gryaab med som ett av bolagen som går plus.</p>

2016-08-30 Läkemedel	SVT Nyheter Nu har unika toa-testet börjat på allvar	Om Akademiska sjukhusets enzymrening av läkemedel genom toablock. Läs mer 22 augusti.
--------------------------------	---	---

**Minnesanteckningar Presidie
Nr 4/2016**Närvarande:

Ordinarie ledamöter:

Peter Rundström

Catrin Björkman

Claes Johansson

Anders Åström

Ordförande

1:a vice ordf

2:a vice ordf.

VD, Gryaab AB

1 Allmänt

Vd redogjorde för läge med försäljning av grannfastigheten (Förjestaden 20:1). Slutförhandlingar pågår med annan intressent. Gryaab har därför fortsatt diskussionen med Fastighetskontoret- Gbg, Göteborgs Hamn och Göteborgs Energi om den s k ”Gobi-gas tomt”. Vd redogör för läget på kommande styrelsemöte.

2 Gryaabs ekonomi, lån, etc

- a) Presidiet gick igenom lånesituationen och hade inga synpunkter på utskickad sammanställning.
- b) Vd gick igenom månadsrapport augusti och förklarade orsaker till avvikelse från budget 2016.
- c) Presidiet färdigställde UR2 och beslöt att framlägga till styrelsen för beslut

3 Kvalitet, säkerhet & miljö

Översyn av Gryaabs Inköspolicy. Policyn bedömdes vara fullgod och presidiet beslöt att föreslå styrelsen att fastställa på nytt.

4 Projekt/utredningar

VD redovisade status i projekten EN2013, Lokaler 2012 samt Flyktschakt Röda Sten. Presidiet beslöt att framlägga till styrelsen för information.

Vd redogjorde övriga projekt bland annat Slamavvattning, Nytt konstruktionssystem och arbetet med Nytt miljötillstånd.

5 Övriga frågorDriftsläge

Vd redogjorde för driftsläget. Reningsresultat ligger väl i förhållande till mål och villkor. Produktion av REVAQ slam och biogas ligger också mycket väl till i förhållande till mål.

Personalfrågor

Vd redogjorde för planerade utbildningar, pågående rekryteringar och övrig personalinformation.

Uppströmsrapport

Ingen genomgång

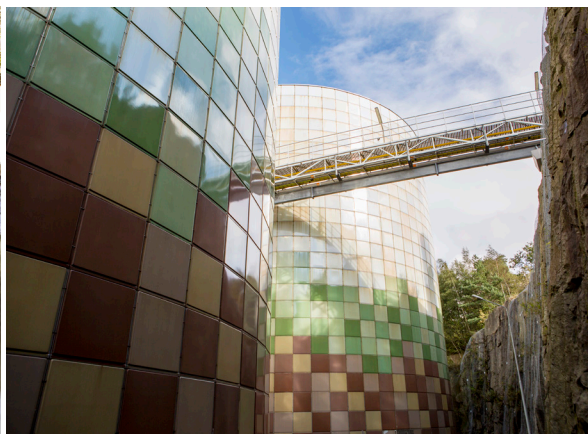
Deponier

Vd redogjorde för pågående aktiviteter med anslutna deponier. Presidiet diskuterade rapporten. Informationen presenteras för styrelsen vid kommande möte

6 Föredragningslista styrelsemöte 2016-09-23

Presidiet gick igenom och fastställde föredragningslistan

7 Mötet avslutades

Studiebesöks- statistik VT2016

SAMMANFATTNING

Kommunikation

Innehåll.....	sida
Urval av vårens insatser.....	2
Vad händer i höst?.....	4
Studiebesöksstatistik.....	5
Totalstatistik.....	5
År 4-6.....	6
Vuxenbesök.....	8

Flera stora uppdrag för kommunikatorerna

Välkommen till vår nya webbplats

Äntligen är den klar, vår nya webb! I början av 2014 startade vi arbetet med en workshop där kollegor från Gryaab's olika avdelningar fick tycka till.

Utifrån den kravspecifikation vi fick fram har vi under 2015 och våren 2016, tillsammans med vår reklambyrå, jobbat fram ett helt nytt system och ett nytt arbetssätt. Sidstrukturen är numera anpassad till de senaste webbstandarderna och funkar därför lika bra i läsplattan och mobilen, som på datorn. Vi har även lagt mycket tid på att skapa intresseväckande och lättförståeligt innehåll.

Vi hoppas att de som besöker webbplatsen enklare hittar det de söker och också tar chansen att lära sig mer om Gryaab's verksamhet. Webben passar både den som inte vet så mycket om oss ännu, och den som är expert.

Vi kommer också att lägga upp artiklar där vi berättar vad som händer i verksamheten, ett bra sätt att hålla webbplatsen levande på och därmed även locka fler läsare. Dessutom finns möjligheten att lära känna flera av våra medarbetare, som berättar om sina arbetsuppgifter och hur det är att jobba på Gryaab.

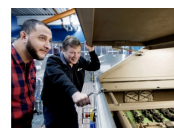
Vi ser nu fram emot att kunna använda vår nya webb som en mer effektiv kommunikationskanal där vi regelbundet uppdaterar den med nya artiklar, notiser och intervjuer med Gryaab's härliga medarbetare!

Välkommen till Gryaab's nya webbplats!

Äntligen är den klar, vår nya webb. Vi hoppas att du som besökare lättare hittar det du söker och tar chansen att lära dig mer om Gryaab's verksamhet.

LÄS MER >

Bättre slamhantering ger stora vinster

En ny samarbetsform mellan olika discipliner har skapat en bättre slambehandling, bättre arbetsmiljö och dessutom ökat biogasproduktionen.

LÄS MER >

PÅ GÅNG

GRYAAB I SIFFROR

1972
STÄLLTÄN

104
ANTAL ANSTÄLLDA

335 797 000
KUBIKMETER TOTALFÖRSÄTTNING

737 162
ANSTÄLLDA PERSONER

130
KÄN LÅNGT TUNNELSYSTEM

PS. Missa för guds skull inte de nya animerade reningsprocesserna. På ett enkelt och visuellt sätt kan du nu ta en guddad tur genom både vatten- och slambehandlingen på Ryaverket. Dessutom hittar du förstås många

bra tips på hur lätt det är att leva avloppsvänligt.

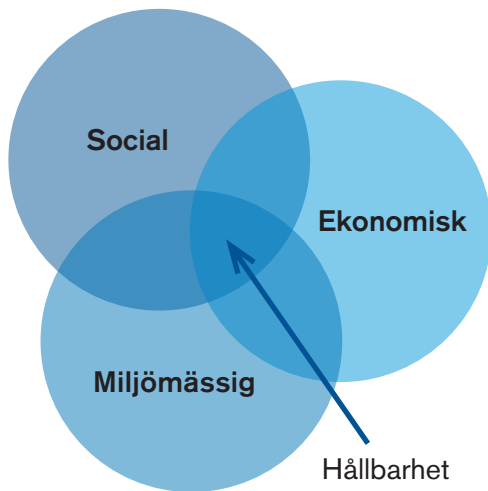
Ellinor Günther,
kommunikationsansvarig

Vi börjar hållbarhetsredovisa

Göteborg Stadshus AB har bestämt att alla bolag ska börja hållbarhetsredovisa. Det innebär att vi med hjälp av Global Reporting Initiativs modell G4 (GRI) ska redovisa hur vår verksamhet strävar efter att bli ännu bättre när det handlar om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. På så sätt kan hållbarhetsredovisningen bli ett verktyg för att styra hela Gryaab's hållbarhetsarbete framåt.

Vi som arbetar med kommunikation har gått utbildningar genom Stadshus AB där vi fått lära oss att arbeta enligt GRI och vi har knutit bra kontakter med andra bolag i staden som redan kommit igång med sin hållbarhetsredovisning.

Hittills har vi tillsammans med ledningsgruppen tagit fram Gryaab's värdekedja och tittat på vilka aspekter som är viktiga och väsentliga för Gryaab som verksamhet.

Hållbarhetsarbetets tre ben.

Vad händer nu?

Nästa steg är att ta reda på vad våra prioriterade intressenter tycker är väsentligt i vårt hållbarhetsarbete. För att kunna göra det på rätt sätt har vi först listat våra intressenter och därefter prioriterat dem utefter

hur mycket vi påverkar dem och de påverkar oss. Tidigt i höst kommer vi att genomföra en intressentanalys, där vi med hjälp av enkäter och djupintervjuer analyserar deras åsikter. Efter det kan vi bestämma vilka aspekter Gryaab ska rapportera på, aspekter som både Gryaab's ledningsgrupp och våra intressenter tycker är betydelsefulla. Vi kommer också starta en projektgrupp, och fungera som stöd för de personer som ansvarar för att ta fram data.

Men sen då?

Under 2017 kommer vi att arbeta med att samla in all data som behövs för redovisningen. Troligtvis kommer vi att behöva skapa nya sätt att mäta på, framförallt för aspekterna inom social hållbarhet där vi inte tidigare har rapporterat regelbundet. Vi ska även utforma en ny trycksak och anpassa materialet för webben. Gryaab's första hållbarhetsredovisning publiceras i mars 2018 och kommer troligen att kombineras med årsredovisningen.

Kommunikatörernas viktiga roll när Gryaab söker nytt miljötillstånd

Under våren har vi arbetat fram en kommunikationsplan för Gryaab's ansökan av nytt miljötillstånd. Vi har bland annat tagit fram olika budskapspaket till de olika målgrupperna och agerat språkstöd i framtagandet av samrådsunderlaget.

Under sommaren la vi mycket tid på att ta fram en enkel och tydlig undersida på webbplatsen där det finns lättillgänglig information och länk till samrådsunderlaget. Inför samrådet annonserade vi i Göteborgs-Posten samt alla ägarkommuners lokaltidningar för att nå ut till allmänheten.

Avslutningsvis stöttade vi dessutom projektet i framtagandet av presentationer och material inför samrådsmötena.

Västnytt följde med på ett studiebesök

I april följde ett team från Västnytt med oss på ett studiebesök. Reportaget fokuserade på skräpmängder till reningsverket och att studiebesök är en bra metod för att skapa beteendeförändring. Titta gärna på reportaget som ligger på Gryaab's webbplats.

Gryaab's kommunikatör, Julia Fridlund, svarar på frågor från Ekladaskolans elever.

Utställningar i Mölndal och i Nordstan

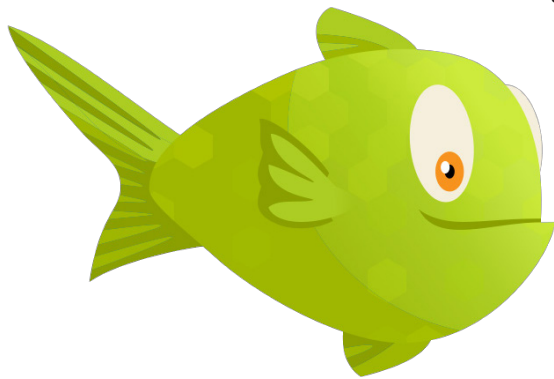
Under våren deltog vi i Mölndals hållbarhetsvecka. Vi hade med en roll-up med våra beteendebudskap och delade ut broschyrer. I augusti hade vi samma koncept på Västerhavsveckan i utställningsytan i Nordstan.

Fortsatt digital satning

En barnsligt bra webbplats

Nu när Gryaabs nya webbplats är lanserad kan vi lägga fullt fokus på att slutföra arbetet med barnens egna digitala värld.

Vi kommer lägga mycket tid på att göra färdigt de spel som på ett lekande lätt sätt kommer att lära barnen att leva avloppsvänligt. Dessutom ska vår maskot, fisken, hitta sin röst för att kunna uppmuntra, utbilda och underhålla besökarna.

Gryaabs fjälliga maskot som kommer att guida skolelever runt på vår nya webbplats för barn.

Tillsammans för ett renare hav – värdegrunden visualiseras

Att Gryaabs medarbetare är positiva, öppna och engagerade är något vi vill visa och förstärka. En värdegrund är ingenting som bara ska ligga i ett styrdokument. Värdegrunden måste hållas levande, och det kan göras på många sätt.

Vi från kommunikation kommer att levandegöra värdegrunden genom olika installationer runt om på Gryaab. Vi kommer bland annat på kreativa sätt lyfta citat från medarbetare för att förtydliga värdeordens betydelse och skapa en siluettbild av Gryaabs personal för

att stärka tillsammans-perspektivet och visa att vi alla jobbar mot samma mål.

GreenhackGBG 2.0

Miljöförvaltningens satsning GreenhackGBG fortsätter. På instagram följs kontot av nästan 3 000 personer och Greenhack har hamnat högt upp på listan för Sveriges bästa opinionsbildare.

Att använda kanaler med en engagerad följarskara är många gånger mycket mer effektivt än att masskommunicera. Detta tack vare att de engagerade följarna har stor trovärdighet, så när de berättar saker för vänner och bekanta eller själva sprider budskapen i sociala medier får dessa budskap också stor trovärdighet.

Vi hoppas att, under veckan då världstoaletdagen infaller, få möjlighet att gästa kontot ännu en gång.

Fredrik Davidsson, miljöingenjör på Gryaab, var mycket uppskattad som gästinstagrammare hos Greenhack GBG 2015.

Socialt ansvar genom studiebesök

För att hjälpa Göteborgs stad att hitta meningsfulla aktiviteter för nyanlända unga och vuxna har Gryaab i år tagit emot fler studiebesök för SFI-grupper än vanligt. På besöken pratar vi på enkel svenska om varför vi renar vattnet, hur vi gör det och vad vi behöver hjälp med.

Vi lägger också vikt vid att förklara varför vattnet från handfatet i badrummet är lika bra som vattnet i köket, och varför du till exempel inte ska göra te på varmvatten direkt från kranen. Vi tipsar också om hur du kan städa miljövänligt, utan klorin. Besöken har varit mycket uppskattade och även givande för oss som har tagit emot grupperna.

Hittills i år har Gryaab tagit emot 1 876 personer på studiebesök. 998 av dessa var elever i årskurs 4-6, och resterande var bland annat nyanlända gymnasieelever,

leverantörer, medlemmar i lokala intresseföreningar och universitetsstudenter.

Som vanligt har ett stort antal av Gryaab's medarbetare hjälpts åt att guida, men vad som är unikt i år är att kommunikatörerna, i och med det stora antalet SFI-elever, har mött 75 procent av besökarna. En intensiv vår med andra ord!

Sommarens sista studiebesök. En härlig grupp från Eductus som läser yrkessvenska.

GUIDER

Cecilia Press	3
Mehdi Basiri	3
David l'Ons	2
Gustaf Ernst	2
Safa Hadi	2
Susanne Tumlin	2
Victor Warenius	2
Agnetha Wikström	1
Anders Åström	1
Ann Mattsson	1
Doug Lumley	1
Elinor Ivarsson	1
Johan Eidenby	1
Karin van der Salm	1
Lars-Erik Stefansson	1
Ola Fredriksson	1
Peter Andersson	1
Sven-Ove Pettersson	1
Therese Vanäs-Länn	1
Ulf Gingsjö	1

	Antal besök	Antal besökare
Årskurs 4-6	39	998
Vuxenbesök	36	878
Totalt	74	1876

Göteborgs stad, år 4-6

Datum	Skola	Årskurs	Friskola	Område	Antal
22-jan	Brandströmska skolan	5	Friskola	Östra Göteborg	17
03-feb	Kristinaskolan	5	Friskola	Angered	24
12-feb	Skårsskolan	4	Kommunal	Örgryte/Härlanda	27
22-feb	Bergsgårdsskolan	5	Kommunal	Angered	24
25-feb	Skårsskolan	4	Kommunal	Örgryte/Härlanda	30
07-mar	Fiskebäcksskolan	4	Kommunal	Västra Göteborg	29
09-mar	Fiskebäcksskolan	4	Kommunal	Västra Göteborg	28
17-mar	Rudolf Steinerskolan	4	Friskola	Örgryte/Härlanda	25
21-mar	Brandströmska skolan	5	Friskola	Östra Göteborg	17
21-mar	Kannebäcksskolan	4-6	Kommunal	Västra Göteborg	5
22-mar	Franska skolan	6	Friskola	Centrum	27
23-mar	Ryaskolan	4	Kommunal	Västra Hisingen	27
06-apr	Fjällboskolan	5	Kommunal	Östra Göteborg	23
07-apr	Önneredsskolan	5	Kommunal	Västra Göteborg	23
08-apr	Källtorpsskolan	5	Kommunal	Örgryte/Härlanda	26
13-apr	Fjällboskolan	5	Kommunal	Östra Göteborg	27
20-apr	Fjällboskolan	5	Kommunal	Östra Göteborg	27
21-apr	Källtorpsskolan	5	Kommunal	Örgryte/Härlanda	26
22-apr	Källtorpsskolan	5	Kommunal	Örgryte/Härlanda	27
26-apr	Kärradalsskolan	5	Kommunal	Lundby	25
09-maj	Björkåsskolan	5-6	Kommunal	Askim/Frölunda/Högsbo	29
16-maj	Internationella engelska skolan	5	Friskola	Centrum	29
18-maj	Oskar Fredriks skola	4	Kommunal	Majorna/Linné	29
23-maj	Internationella engelska skolan	5	Friskola	Centrum	29
25-maj	Oskar Fredriks skola	4	Kommunal	Majorna/Linné	22
07-jun	Ryaskolan	4	Kommunal	Västra Hisingen	28

Totalt VT16

26 besök från 16 olika skolor

Flest
besök från
år 5 (54 %)27 % av besöken kom
från friskolor

650

Övriga ägarkommuner, år 4-6

Datum	Skola	Årskurs	Friskola	Område	Antal
01-mar	Rävekärsskolan	5	Kommunal	Mölnadal	25
02-mar	Rävekärsskolan	5	Kommunal	Mölnadal	25
04-mar	Aspen montessori	5	Friskola	Lerum	20
08-mar	Aspen montessori	4	Friskola	Lerum	20
16-mar	Strandskolan	6	Friskola	Kungälv	24
18-mar	Centralskolan	5	Kommunal	Lerum	29
15-apr	Eklandaskolan	4	Kommunal	Mölnadal	27
28-apr	Lexby skola	6	Kommunal	Partille	31
03-maj	Lexby skola	6	Kommunal	Partille	31
04-maj	Eklandaskolan	4	Kommunal	Mölnadal	27
13-maj	Eklandaskolan	4	Kommunal	Mölnadal	27
16-maj	Lexby skola	6	Kommunal	Partille	31
19-maj	Lexby skola	6	Kommunal	Partille	31
Totalt VT16	13 besök från sex olika skolor	Jämn fördelning mellan årskurser	23 % av besöken kom från friskolor		348

Vuxenbesök

Datum	Organisation	Antal	Guide
21-jan	Härryda kommun, drifttekniker och VA-ingenjörer	20	Lars-Erik
21-jan	Besök från Finland för att se skivfilteranläggningen	2	Doug
02-feb	Göteborgs folkhögskola, SFI	20	Kommunikatörerna
10-feb	Miljösamordnare byggnation, KYH	30	Cecilia
23-feb	Drömbyggarprogrammet, lärarutbildning åk 4-6	20	Kommunikatörerna
03-mar	Chalmers hydraulikstudenter	45	Safa och Gustaf
07-mar	Bussiness Region Gothenburg med en delegation från Afrika	24	Karin och Ola
09-mar	Yrgo, yrkesutbildning	18	Mehdi
10-mar	Fastighetsakademin, drift och fastighetstekniker	32	Peter och Mehdi
11-mar	Chalmers hydraulikstudenter	45	Mehdi och Gustaf
23-mar	Delegation från Nigeria	5	Safa
23-mar	Bim-kemi	2	Cecilia
05-apr	Kulvertvisning	82	Kommunikatörerna
11-apr	Schillerska gymnasiet, SFI	25	Kommunikatörerna
18-apr	Göteborg universitets miljövetenskapsstudenter	20	Kommunikatörerna
29-apr	Wendelsbergs folkhögskola, SFI	25	Kommunikatörerna
03-maj	Schillerska gymnasiet, SFI	27	Kommunikatörerna
04-maj	Chalmers automationsingenjörstudenter	26	Victor W
09-maj	Vattenstämman	40	Ann och Anders Å
10-maj	Kulvertvisning	10	Sven-Ove
10-maj	CRFastighetsteknik, elektriker	14	Johan E
13-maj	Chalmers Wastewater Engineering-studenter	40	Susanne
13-maj	Ale kommuns va-avdelning och enhetschef	18	Cecilia
19-maj	Kulvertvisning	59	Kommunikatörerna
26-maj	Samhällsbyggnadsnämnden i Ale	30	David och Susanne
31-maj	Sweco tittar på EN	10	Ulf
01-jun	Inovyn, kemiföretag	6	Elinor och Therese

VUXENBESÖK FORTSÄTTNING

Datum	Organisation	Antal	Guide
01-jun	Comos	40	Agnetha och David
02-jun	Hulebäcksgymnasiets miljöprogram	30	Kommunikatörerna
09-jun	Eductus, SFI	20	Kommunikatörerna
09-jun	Fagereds ungdomshem	6	Kommunikatörerna
09-jun	Cuben, SFI	35	Kommunikatörerna
10-jun	Läxhjälpare från Fyrklöversgatan	10	Victor W
17-jun	Gryaabs sommarjobbare	10	Kommunikatörerna
17-jun	Intraservice miljögrupp tillsammans med delar av Kretslopp och vatten	20	Kommunikatörerna
19-jul	Eductus, SFI	12	Kommunikatörerna
Totalt VT16	36 besök varav sju med SFI-grupper	878	20 guider utöver kommunikatörerna